

Universitätsbibliothek Wuppertal

Aeli Donati qvod fertvr commentvm Terenti

Donatus, Aelius

Lipsiae, 1902

Eunuchus III

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1572)

- 387 **96** 1 QVOD QVI RESCIVERINT a consequentibus argumentum; nam illud factum uituperatio sequitur, hoc approbatio. 2 ILLVD MERITO FACTVM OMNES PVIENT bene non 'iudicent', quia et hoc ipsum non satis probum est, id est meretricem fallere.
- 388 **97** 1 QVID ISTIC aduerbium est aegre concedentis. 2 FACIAS pro facito. 3 VERVM deest 'uide'. 4 VERVM NE POST CONFERAS CVLPAM IN ME si 'ne' prohibentis est, nihil deest, si percunctantis, item; sin 'ne' ne forte, deest 'timeo'. 5 VERVM NE POST CONFERAS CVLPAM IN ME in 10 hoc negotio non auctor vult interesse, sed seruus.
- 389 **98** COGO ATQVE IMPERO euidenter ostendit plus esse imperare quam iubere.
- 390 **99** 1 NVMQVAM DEFVGIAM AVCTORITATEM <'numquam'> pro non, ut (*Verg. Aen. II 670*) 'numquam omnes hodie 15 moriemur inulti'. 2 NVMQVAM DEFVGIAM AVCTORITATEM non, inquit, recusabo facere, dum tu auctor facti sis.

III.

1.

- 391 **1** 1 MÁGNAS VERO AGERE GRATIAS THAIS MIHI hic sermo sic prodit, ut post scaenam incohatas esse noscatur. continet autem assentationem parasiticam et stultitiam gloriosi 20 militis. 2 AGERE plus sonat infinitus modus finito.

1 quodque qui *TC*, quod si *V*, quod *B* | rescierint *TC* | sequentibus argumentis *B* || 3 ILLVD — OMNES *om. B* || 5 id est *ed. pr.*: uel *codd.*; uidelicet *Sabb.* || 6 quod *B* | istuc *TCV*, istis *B* | est *om. B* | aegre *ex* agere *corr. V²* | consedentis *T* || 8 postea *B* || 9 con · t · r · m · *T* | percunctantis *B*, percunctantis *CV* | item; sin ne *Rabbow*: ut sint · e · *B*, ut sint (sit *V*) *TCV* || 10 n · p · con · in m · *T* | postea *B* || 11 auctor *T*, actor *B* | sed *om. TC* || 12 rogo atque in p · *T* || 14 de · au · *B*, de · f · a · *T* | numquam *add. Klotz* || 16 moriamur *TC* | defugiam a · *T*, etc · *B* || 17 inquit *om. B* | tu <tamen> *dett.* | auctor *T*, actor *BC* | scis *T* || 18 uero agere g · t · m · *T*, etc · *B* | gratias agere *V* || 19 cenam *B* | incoactus *T* || 20 adsentationem *V*

- 392 2 INGENTES uide quantum adiciat parasitus: ille 'magnas' dixit, hic respondit 'ingentes'; ille 'laeta est', hic 'triumphat'.
- 393 3 1 ID VERO SERIO 'id' ob id, ut (*I 2, 70*) 'id amabo adiuta me'. 2 ID ob id alias, at nunc *παρέλκεται*, *id est productionis locus est*. 3 QVAM ABS TE DATVM ESSE maioris est gratiae tantum potuisse amorem militis, ut meretrix minus laetetur ob lucrum.
- 394 4 1 TRIUMPHAT ut militaribus dictis tangit militem parasitus! 2 HVC PROVISO VT VBI TEMPVS SIET tertia persona uenit in scaenam, sed separatim loquitur et secum.
- 395 5 1 SED ECCVM MILITEM iniuriose 'mitem', *honorifice proprio nomine dicitur*, ut <in> subiectis (*III 2, 1*) 'audire uocem uisa sum modo militis'. 2 EST ISTVC DATVM fato decretoque concessum, ut (*Verg. Aen. VII 313*) 'non dabitur regnis, esto, prohibere Latinis'.
- 396 6 1 VT GRATA MIHI SINT QVAE FACIO OMNIA gratiae nobis aut res aut personae sunt; sed nunc res dicit.
- 397 7 1 ADVERTI HERCLE ANIMVM approbavit dictum. et hoc <est> (*II 2, 21*) 'ait? aio'. 2 VEL REX MIHI SEMPER GRATIAS MAXIMAS AGEBAT quam intempestiue miles ad regem transitum fecit, cum de meretrice agatur!
- 396 6 2 QVAE FACIO OMNIA *ἔλλειψις* uel *σύλληψις*.

1 INGENTES *om. B* || 2 hinc *T* | respondet *C* | ingentis *B* | illa *B* || 3 uerō *V* | SERIO *om. B* | id <est> ob id *B* | ut id *om. TCV* | adiuta me *om. T* || 4 ID — alias] serio (*ferio C*) id ob id amabo alias *BCV*, al' *T* | at non *B*, habuimus sic *T* | ΠΑΡΕΛΡΕΤΔΙ *B*, *παρέλκεται* (*εταί in ras.*) *V*, ita . * * * * * *TC* || 7 laceretur *T* || 8 ut] nunc *TC* | tangat *V* || 9 hvc proviso *om. B* | ut u. t. *T* | SIET] s. *TV* || 10 scena *TC* || 11 honorificum *T* | 12 dic *in ras.* *V*² | ut] ait *T* | in *add. ed. pr.* | subiectis *B*, sub tectis *V* || 13 audire *om. B* | sum uisa *V* | modo *om. B* | *V* | militis ante uisa *T, om. B* || 14 facto *T* | concessam *TC* || 15 latinus *BV* || 16 ut grata m. s. q. f. o. *T*, grata mihi *B* | MIHI *om. V* || 17 uobis aures *BTC* | aut 2. *om. TC* | dicit] d. *B* || 18 aduerte *C* | ercle a. *T*, h. a. *B* | et — aio *om. V* || 19 est *add. W.* | MIHI — AGEBAT] etc. *B* | s. g. m. a. *V*, g. s. ha. *T* || 20 MAXIMAS *om. TC* | intempestiuo *T* || 21 facit *TC* | agitur *T* || 22 ΕΔΔΙΥΙC uel *CYΔΙΔΟΔΙΥΙC B*, *ἔλλειψις* uel *σύλληψις V*, * * * * * *C, om. T*

- 397 7 3 VEL REX ut in Hecyra (*I 1, 3*) 'uel hic Pamphilus iurabat quotiens Bacchidi, quam sancte'. 4 VEL REX MIHI SEMPER <MAXIMAS> AGEBAT subauditur 'gratias' ab eo quod supra (*v. 1*) dixit 'magnas uero agere gratias Thais mihi?' 5
- 399 9 PARTAM GLORIAM id est quae paritur, ut (*Verg. Aen. XII 651*) 'uectus equo spumante Saces'.
- 400 10 1 QVI HABET SALEM sal neutraliter condimentum est, masculine sapientia. 2 VERBIS SAEPE IN SE TRANSMOVET QVI HABET SALEM mire adulator: hoc attribuit 10 militi quod minime habet, uel uerba uel salem.
- 401 11 1 QVOD IN TE EST quod tu habes. 2 HABES intellegis. quod enim tenemus corpore, habemus quoque; item animo quod habemus, intellegimus. 3 HABES pro intellegis. sic dicitur 'accipe' et 'da'. 4 HABES id est 15 dicis, ut Sallustius (*Hist. II fr. 5 M.*) 'Tartessum, Hispaniae ciuitatem, quam nunc Tyrii mutato nomine Gaddirum habent'. 5 REX TE ERGO IN OCVLIS SCILICET GESTIRE uide inconditam properationem laudari se cupientis adeo, ut non sinat uerba compleri, quin praefestinet 'scilicet' 20 et 'uere' dicere.

1 echira *codd.* || 2 quoties iurabat *B* || 3 mihi s. a. *T*, semper mihi g. a. *V* | subauditur *om. C* || 4 uero a. g. t. m. *B*, uero agere (*om. T*) gratias <ab eo quod> thais mihi (*bis* mihi *C*) *TC* || 6 id est] a *T* | partitur *B*, paratur *V* || 7 uectos *TV*, uectas *C* | equos *TCV* | spumantis acer *codd.* || 8 qui salem habet *TC*, *om. B* | naturaliter (*nāl'r C*) *TC* | condimentum *T*, comedentium *V* || 9 est *om. B* | masculini *TCV*, -num *B*, *corr. Klotz* | sepe in se (in se saepe *V*) t. q. h. s. *TV*, etc. *B* | transfert *C* || 10 adulator *T* | hoc] hec *T*, qui *B* || 11 uel 1. *om. B* || 12 HABES *om. BTC* || 13 enim] ē *C* | quoque *om. TC* | habemus] animo *T* || 15 et] hec *TC* | id est] idem *TC* || 16 dicis *om. T* | ut *om. B* | Lartes sum *B*, Laresum *V*, Lercesum *C*, lēctessum *T* || 17 quam] iam *T* | tiriū nunc *TC* | gaddirum *BV*, garidum (-tum *T*) *TC*; Gaddir *Prisc.* || 18 ERGO] q3 *TC* | o. *T* | SCILICET] s. *TV*, *om. C* | gestiri *B*, gestari *C*, g. *T* || 20 quin] cum *TC* | praefestinet (*add. mei*) *T*, praefecti mei *BV*, praefecti *C* || 21 uere] uerum *TC*

- 402 **12** 1 CREDERE OMNEM EXERCITVM magis ridebis, si consideres militem μάταιον esse, qui dicit 'credere omnem exercitum' et 'consilia'. 2 CREDERE OMNEM EXERCITVM CONSILIA sub obtentu militis ea stultitia descripsit breuiter comitem regium acceptumque imperatori. nam qui nunc credit exercitum, credit et consilia. Vergilius (*Aen. IX 278—80*) 'nulla meis sine te quaeretur gloria rebus, seu pacem seu bella geram: tibi maxima rerum uerborumque fides'.
- 403 **13** 1 CONSILIA αὔξεισις: plus est 'consilia' quam totus exercitus. 2 MIRVM melius per εἰρωνείαν pronuntiamus 'mirum': quid ni crederet tali uiro? 3 Sed potest etiam simpliciter pro admirantis gestu accipi. 4 VBI SATIETAS HOMINVM AVT NEGOTI rei p. princeps duas res patitur: homines et negotia, <id est> personas et res.
- 404 **14** HOMINVM AVT NEGOTI eos qui gerunt et ea quae geruntur.
- 403 **13** 5 SATIETAS HOMINVM AVT NEGOTI SIQVANDO o. c. proprie reddidit et decenter 'hominum satietas' 'negoti

1 OMNEM] o. B | exer. T, ex. B | magr̄i de his C, magis^{ri} de bis (corr. m. 2) V || 2 milite C | μάταιον Schoell: matuo T, manio C, motum in ras. V², **** B | esse in ras. V², *** B | qui dicit W.: quod BT, qd C, qui in ras. V² | credere (-ret V²) — et consilia CV, om. BT || 3 CREDERE — CONSILIA om. V || 4 consilium B, con. T | obtentum B, obtemni C | et stultitiae Rabbow | scripsit C || 5 nam — 9 fides om. B | quid C, quod T || 6 exercitum credit om. T | et] in C, om. V || 7 rebus deum (de ū C) pacem TC || 8 gero TC | maxime TC || 10 CONSILIA om. C | auxesis TV, axesis B, à uξηςis C | consilia post exercitus TC | tocius B || 11 per om. T | yroniam V, ironiam B, **** C, om. T || 12 quod B | tali] tanto B || 13 pro] per C | admirantes B | gestu accipi om. B | gestu V, questu C | vbi om. B | societas C || 14 ho. B | negotii V, negotii <ceperat> TC | rei p. ed. pr.: rei TC, rex B, om. V || 15 id est add. ed. pr. atque res TC || 16 negotii TC V | eos — NEGOTI om. BC | qui quod T || 17 gerunt ed. pr.: gereret T, cernunt V (dett.) || et om. T | cernuntur TV (dett.), corr. ed. pr. || 18 negotii V | si quando acceperat TC, si quando c. V, om. B || 19 reddidit T | negotii TC V

odium? non enim par erat rei p. principem hominum odio laborare.

405 15 1 REQUIESCERE VBI VOLEBAT bono uerbo usus est, nam cessat desidiosus, requiescit defessus. 2 QVASI NOSTIN grate expressit stulti infantiam militis, qui ante 5 uult intellegi quod sentit, quam ipse dicat. 3 Et proprie hoc morale est stolidis inerudite loquentibus.

4 QVASI NOSTIN ἀποσιώπησις.

406 16 1 <TENES> pro 'habes', hoc est quod supra (v. 11) intellegis. 2 QVASI VBI ILLAM EXPVERET MISERIAM 'ubi' 10 pro quando et in his et supra (v. 13). 3 EXPVERET expuere est cum fastidio aliquid reicere et expellere. nam expuere est ἔξω pus mittere, id est foras. nam pus est omnis humor corpori onerosus.

407 17 1 TVM ME CONVIVAM SOLVM ABDUCEBAT SIBI hoc 15 supererat, <ut> qui esset minister magnarum rerum, id est consiliarius, uoluptatibus quoque regi idem particeps esset. 2 Et uide quo significato dicatur 'me' <et> 'conuiuam' et 'solum' et 'abducebat'; nam non uocabat.

1 non post par TC | erit B | rei pu · V, r · p · B, ei · p · TC || 2 odium C | larare TC || 3 quiescere codd. | VOLEBAT om. B | est dett., om. BTCV || 4 odiosus V || 5 nosti BT, nos in C | grata BTC, -tā V, corr. Steph. | infantia TC | ante] a me TC | 6 dicat] d · B, dicit TC (dixerit dett.) || 7 stolidis Schoell, inerudite loq- Goetz: stolidi (-di V) siue (-ue V) rudi (-is TC, -is V) eloquentibus (el- V) codd. || 8 ΠΟΙΟΙΟΝΗCIC B, ἀποσιώπησις V, om. TC | Pro] i · e · T || 9 TENES add. Schoell | hoc <hoc> V || 10 intelligit TC | QVASI — MISERIAM] ubi ex · B | expueret V, -rit TC | miseria T || 11 pro] pueri quod T | et in — supra om. B ||

et 1.] sed C | EXPVERET] ^{ex}spuei C, om. B || 12 expuere — expellere post 14 onerosus T | eicere C | et om. TC || 13 nam om. T | ex opus C, exo (ssec. exo extra m. 1) pus V, ex ore pus B, extra opus T || 14 pus] sputus TC | hominis T | corporis BT | honerosus B || 15 TVM] cum C, om. B | solum adducebat sibi C, s · a · s · TV, solum B || 16 superat TC | ut add. Steph. | qui quod B | esset <idem (id · B, · i · C, i · e · T)> codd. | id est idem V || 17 uoluptatum Steph. | quoque om. TC | regi idem B, regis TCV || 18 dicit T, om. B | me om. TC | et add. ed. pr. || 19 solum] s · T | et 2. om. T | adducebat V, a · T

3 *Et* 'sibi' quasi non propter me, sed ut sibi bene esset. 4 TVM ME CONVIVAM id est: cum satietas hominum esset, cum odisset negotia (*cf. v. 13*).

408 18 REGEM ELEGANTEM NARRAS qui eligere sciat aut qui ipse sit eligendus. 5

409 19 1 PERPAVCORVM HOMINVM aut qui paucis utitur aut qui de paucis est aut qui paucis placet, hoc est bonis et sapientibus, qui fere pauci sunt. 2 IMMO NVLLORVM ARBITROR hoc auersus, ne miles audiat. 3 Potest tamen et aliter intellegi: maxime stolidos milites. 10

410 20 INVIDERE OMNES MIHI plus potest ad significandum infinitum tempus quam finitum.

411 21 EGO NON FLOCCIPENDERE quod morderent elanculum uel quod inuiderent.

407 17 5 † CONVIVAM SOLVM ABDUCEBAT † <ut> (*Verg. Aen. 15 IV 421—22*) 'solam nam perfidus ille te <c.>'. significat autem saepicule factum.

412 22 1 ILLI INVIDERE MISERE 'misere' nimis, quia nimia misera. 2 VERVM VNVS proprie, nam unus ex multis dicitur. 3 *Et* mire facta nullius ponderis repetitio ad inertiam loquentis exprimendam. nam postquam dixit 'invidere omnes mihi', repetit 'invidere misere'; et cum

1 sibi *V*², ibi *BTCV*¹ || 2 esset *TV*², est *BC*, et *V*¹ | coniuuim *T* | satiatus *TCV* || 4 re. elegantem nar. *B*, regem ele. n. *T* || 5 ipse <sibi> *V* || 6 HOMINVM om. *B* || 7 hęc est *T* || 8 IMMO] postremo *T* | ARBITROR] ar. *T*, om. *B* | aduersus *C* || 10 intellegi om. *TC* | stolidos <maxime> milites *B*, stolidum militem *V* (= *dett.*) || 11 OMNES MIHI om. *B* | infinitum ad significandum *B* || 12 tempus post finitum *B* || 13 EGO NON] ego uō *C* (*dett.*), ego *V*, om. *B* | FLOCCIPENDERE] f. *T* | quod] quas *C* || 15 schol. ad v. 20 sq. pertinet; cf. *Serv. ad Verg. l. l.* | CONVIVAM om. *B* | adducebat *TV*, -bant *C* | ut *add. ed. pr.* || 16 solam om. *V* | te significat] *desig*^t *V* | sepecule *T* || 18 ILLI INVIDERE om. *B* | MISERE om. *T* | misere — misera *W.*: miser enim is quia nimia (es qui aīa *C*, his qui oīa *T*, is cui animae *V*) misera (misera *BC*, miseria^{inest} *V*²) *codd.* || 19 ex] sex *TC*, s. ex *V* | dicit *T* || 20 factam *T* | <et> repetitio *T* || 22 omnes inuidere *V* | mihi om. *B* | miseri *T*, miser *C* | et om. *B* | cum] aī *T*

'misere' et 'impense' idem significant, mox tamen sine ullo auctu addidit 'uerum unus tamen impense'. 4 Aut plus est 'misere' quam 'impense'.

413 23 1 ELEPHANTIS QVEM INDICIS PRAEFECERAT et hoc stulte, cum hoc ad dignitatem sumit et sic pronuntiat, 5 ut magna esse praefectura uideatur haec ipsa. 2 Et hoc a stolido milite sic profertur, tamquam magnum hominem uelit esse, qui sibi inuiderit. 3 Et INDICIS πρὸς ἀντιδιαστολήν Maurorum, qui et mitiores sunt.

414 24 1 IS VBI MOLESTVS MAGIS EST more suo 'magis' 10 addidit, ne diceret 'molestior'. 2 QVAESO INQVAM STRATO 'Strato' nomen accommodatum militiae.

415 25 1 BONE ES FEROX causale est ideone significans. 2 QVIA HABES IMPERIVM IN BELVAS mire extulit 'imperium', dicturus 'in beluas'. sic Vergilius (*Aen. I 140—41*) 15 'illa se i. i. a. Aeol. et c. u. c. r.'

416 26 PVLCHRE MEHERCLE DICTVM immodica laudatione euertit, etiam si quid facete dictum est. sufficeret enim 'pulchre', quod est 'sapienter'.

417 27 1 IVGVLARAS HOMINEM pulchre tangit militem 'iu-20

1 impense *ed. pr.*: cum (*om. V*) miser *codd.* | significat (sig^t C, sig¹ B) <et> BTC | siue C || 2 actu BC | addidit <dic (dicens V)> BCV | uerum *om. T* | tamen] tum V || 3 est] et T || 4 elefantis C | QVEM — PRAEFECERAT] etc. B || 5 stulto T || 6 esse V, esset TC, *om. B* | hoc C || 7 hec C | sic *in ras. V*² | magnum] magni C || 8 inuideret V | Et INDICIS *om. T* | πρὸς ἀντιδιαστολήν] nō ***** TC || 9 maiorum B | mitiores V, minores B, maiores TC || 10 is — molestior *om. B* | is *om. TC* | m. e. T, est magis C || 11 diceret *om. C* | QVAESO — STRATO *om. B* | STRATO] s. T || 12 Strato — FEROX *om. C* || 13 EONE] ideon T | ES FEROX *om. B* | ideo nec TC, idonee BV | significantis BCV || 14 QVIA] qui C | imperium inbelluas C, imp. i. b. T, *om. B* | extiuit C || 15 in belluas C | sic] sed T || 16 illa fe. i. l. a. e. o. l. e. t. c. u. c. r. C, illa se i. l. a. c. o. T, ille se i. i. a. e. o. l. e. i. e. u. c. r. V, illa se etc. B || 17 pulcre me h. d. T, pulcre etc. B || 18 uertit *codd., corr. Westerh.* | quod B | facete] fcam et TC | sufficienter enim B || 19 quod est] quidem C, qui et V | sapienter <quod et> T, sapienter <que et> C, sapienter <qui et iugularas> V || 20 HOMINEM] h. T, *om. B*

gularas' dicendo, non 'occideras', quasi gladio, non uerbo usus sit. 2 MVTVS ILICO tam hoc stultum est, quam si diceret 'statim nihil'. recte autem diceret 'ex illo mutus fuit'. tale est illud (?) 'tacere festinat'.

- 418 28 1 QVID NI ESSET hoc est: ut posset <esse>, iugulatus. 2 HOMINEM PERDITVM deest 'o', ut sit: o hominem perditum. sed sic melius sonat; maioris enim stuporis est hoc modo pronuntiatum. 3 HOMINEM PERDITVM MISERVVMQVE uide quantum addiderit, qui non hunc 'simplicem' sed 'perditum' et 'miserum' nec illum 'malum' sed 'sacri-10 legum' dixerit.
- 420 30 QVO PACTO RHODIVM TETIGERIM luserim, fatigauerim. *nam tangere cum multa tum etiam hoc significat.*
- 421 31 NVMQVAM SED NARRA OBSECO callide parasitus intellegit ad hoc se interrogatum, ut audire postulet. 15
- 422 32 1 PLVS MILIES IAM AVDIVI *ἰπερβολή* aut superferitur aut aequatur aut subiacet. superferitur nunc, aequatur 'milies', subiacet ut 'tantum non milies'. 2 Conuenit stultum eundem et immemorem esse, quia et <memoria> intellegentia est. 20

1 dicens *ante* iugularas *B* | quasi ladio sit | non uerbo occisus *B* || 2 MVTVS *om. TC* | iam *TC* | quasi diceret *TC* || 4 est <et> *T* || 5 quid inesset *C* | id est *B*, hoc *TC* | posset esse *ed. pr.*: posse *B*, ipse ^{ipse} posse (*corr. m. 2*) *V*, ipse *TC* | iugulaueras *TCV* || 6 PERDITVM] per · *B* || 7 perditum <miserumque uide> *B* || 8 est] et *BT* | pronuntiatum *TC* | perditum *m. q. T*, per · *mi. que B* || 9 qui] quod *B* | hunc] hominem *T* (*edd.*) || 10 simpliciter *TC* (*dett.*) | perditum] miserum *B* | illum nec *codd.*, *corr. Schoell* || 12 qvo — RHODIVM *om. B* | luserim *T* | fatigauerim *T*; castig — *vel agit. Bentley* || 13 nam] iam *T* | etiam] et *TC* || 14 Nusquam *TC* | narra ob · *T*, n · o · *B* || 15 se interrogatum ad hoc *B* | adire *C* || 16 MILIES *om. C* | IAM AVDIVI] iam a · *T*, *om. BC* | ὙβhPBOΔh *B*, *ἰπερβολή V*, ***** *C*, *om. T* | superfutura (supraf- *TC*) ut aequatur (-etur *CV*) *codd.*, *corr. Rabbow* || 17 superferitur — 18 subiacet *om. C* | superferitur nunc *Rabbow*: superfuturum *BV*, futurum *T* || 18 ut] et *T* | miles *TC* || 19 eundem] est unde *B* | et] ut *TC* | memorem *C*, inemorem *T* | quia et] quia *TC*, qui^{cui} (*corr. m. 2*) *V* | memoria *add. Rabbow* (*cf. ad Andr. IV 3, 8*)

424 **34** 1 FORTE HABVI SCORTVM uide quemadmodum miles, dum uult ad dictum suum peruenire, fateatur interim quam contemptus sit atque derisus. 2 Abdomen in corpore feminarum patiens iniuriae coitus scortum dicitur, ideo quia scorta sunt dura coria. a parte ergo sui meretrices scorta dicuntur. 3 Vel ἀπὸ τοῦ σκαίρειν, quod Graece palpitare intellegitur, quod illae faciunt saltando assidue uel potius crissando, ut Lucretius ait (IV 1265—72) ob eam causam, ut concinniores uenerem exhibeant uiris aut sibi abigant conceptum, quod in uulua feminae 10 in ipso coitu non se mouentis incidit.

426 **36** 1 LEPVS TVTE ES ET PVLPAVENTVM QVAERIS 'lepus' pro infamia ob multa ponitur: uel quod magis a posteriore parte, hoc est armis, pulpamentum de se praebet, cum in conuiuio carpatur appositus, ut Horatius ait 15 (Serm. II 4, 44) 'fecundi leporis sapiens sectabitur armos'; uel quod uenantur illum et persectantur canes, quos pro amatoribus ἀλληγορικῶς intellegimus, ut ipse Terentius ait (Phorm. prol. 7) 'ceruam uidere fugere, sectari canes'; uel quod illum sic †fugiant omnes constituat, ut hunc 20

1 HABVI] hūāni C, om. B | s. T || 2 uult Westerh.: multa codd. | ad om. T || 3 atque] quam C | ab do *** C, ab T || 5 ideo — parte] et dicitur scortum quia tunc aperiuntur dura coria dicta scorta dett. | quia] quod C, qqr T | duria T | cūria V | meretrices sui TC || 6 Vel — quod] uel ΔΠΟ ΤΟΥ ΚΡΙΠΕ in quo B, uel ἀπο τον σκαίρα in quo V, uel ***** in qua TC || 7 greci palpitare illi quod faciunt intellegitur saltando B || 8 potius om. TC | crissando TCV || 9 ut] aut BC | contamiorem T | exhibeat B || 10 abigant <id est remoueant> T | qui C | uulua TCV || 11 incidunt T || 12 LEPVS — QVAERIS om. B |

LEPVS] lupus C | ET om. T | p. q. T || 13 infami ὀβ multa (corr. m. 2) V || 14 parte om. B | hoc^{est} (sscr. m. 2) V, id est B || 15 ut] unde B | ait] At C, ad T, om. B || 16 fecundae Hor. | sapiens post armos TC || 17 inuenantur V, muemantur T, inueniant C | prosectantur B | quos V, quod T | amoribus TC || 18 allegoricos CV, -ceos B, alegoricas allegoricos <id est ut canes septantur leporem postquam inuenerunt sic homines septantur te ob amorem ob amorem uenereum> T | intellegitur B, om. T || 19 siruam T || 20 omnes — ut] homines I. septantur te ob amorem uenereum

libido effeminata; uel quod a physicis dicatur incerti sexus esse, hoc est modo mas modo femina. 2 LEPVS TVTE ES ET PVLPIAMENTVM QVAERIS quod in te habes, hoc quaeris in altero. et est τροπος ἀλληγορία. 3 ΗΑΗΑΗΕ hic parasitus et interiectionem risus addidit, quo magis nunc primum hoc audisse credatur.

427 37 1 QUID EST haec interrogatio gestum uultumque continet alacris cuiusdam et certi, quod laudandus sit. 2 FACETE facetus est, qui facit uerbis quod uult; LEPIDE lepidus, qui politus est ut λεπίς, id est lamina; 10 LAVTE lautus, qui mundus et splendidus.

428 38 1 TVVMNE OBSECO HOC DICTVM ERAT et dicta et prouerbia et adagiones, quae ad rem agant, facietis hominibus ascribuntur. 2 Et hoc laudis genus est ad potiores referre, quod alter probatur dixisse. 3 VETVS 15 CREDIDI quia omnia uetera magna sunt.

429 39 1 SAEPE ET FERTVR IN PRIMIS non ex ipso; nam erit contrarium superiori (v. 31). 2 MEVM EST non sensu modo, sed uerbis quoque ipsis agreste est, quod nunc dicit 'meum est'. 20

ut ipse terentius ait ciruam ui (ob — ui del.) T || 1 effeminata libido B | phisicis TC | dicitur C || 2 esse ante incerti V, om. T | hoc esse T, id est B | modo] non V | masculum T | modo <sed> V | feminam T, fe. C || 3 TVTE] i. B | ES e. T | ET om. TC | p. q. BTV || 4 tropus B, tropus TCV | ΔΔΔΗΤΟΡΙΔ B, ἀλληγορία V, om. TC | ha ahhe C || 5 parasitus hic TC | et om. TC || 7 quid est <quidam> T, quidem C | hanc interrogationem C, hanc interiectionem T | uultum qui C || 9 FACETE] fa. B | quod uult om. C || 10 LEPIDE om. B | lepidus <est> B | est ut] ut TC | lepis codd. lammina B, anima C, lamina <lamina est quidam massa seu pnū auri seu argenti ppolita ac plana> T || 11 LAVTE om. B | et om. T || 12 tune ob hoc dictum erat B, tuumno. h. d. T | ERAT] er. C | et 2. om. T || 13 et om. T | agiones TC | quae ad Rabbow: quod codd. An quod <ad>? || 14 adscribuntur CV | est] et B, 4 T, q2 C, 5 (sscr. m. 2) V || 15 quod om. T | alter ex al'r corr. V | probat T ||

16 CREDIDI] c. T | sunt magna TC || 17 SAEPE om. B | effertur V (et fertur dett.), e. f. T, effertur B, effertur C | imprimis C, i p. T | non ex ipso] sc. audierat; ad SAEPE pert. || 18 erit] esset T | est meum T, meum C | sensum C || 19 nunc] non TC

430 **40** 1 DOLET DICTVM INPRVDENTI ADVLESCENTI ET LIBERO deest 'mihī' ut sit: dolet mihī. — 2 *Et 'dictum' participium est, id est quod dixisti.* — addidit enim parasitus, quo grauius sit dictum, commiserationem eius, in quem dictum est, utpote imprudentem adulescentem 5 et liberum; scit enim homines stultos malos uideri uelle.

3 *Et uide parasitum in isdem uersari, cum ait supra (v. 27) 'iugularas', hic 'dolet dictum'.* 4 INPRVDENTI cuius rei imprudenti? scilicet qui minime crederet tali se percuti posse conuitio aut cum tali uiro sibi rem futuram. 10

5 *Et sic laudat militem, ut iam miseratione dignus sit adulescens, tam festiue †vi ut iam misereri inimicorum uacet.*

431 **41** 1 AT TE DI PERDANT noue Parmeno non cum ipso, sed de ipso loquitur non audiente. 2 *Εἰρωνικῶς* 15 Parmeno hic male facit: 'at te di perdant' inquit.

432 **42** RISV OMNES QVI ADERANT EMORIRI disciplina est comicus ut stultas sententias ita etiam uitiosa uerba ascribere ridiculis imperitisque personis, ut Plautus (*Mil. glor. I 1, 74*) 'ibus denumerem stipendium' inquit ex persona 20 militis. itaque hic 'emoriri' dixit, at uero Atticus adulescens

1 dolet <dolet> B | imprudentia ad . et li . B, inpru . a . et
1 . T || 2 ut sit bis T, s . (= scilicet) B | mihī 2.] mc⁹ T || 3 id
est] idē V, id T || 4 quo] quod CV, quid B | cum miseratione
TCV || 5 ut pote <in> V || 6 et] in BCV | scit ed. pr.: sic
codd. | uellem C || 7 uide V | iisdem V, eisdem C | supra <tu
tamen> TC, <tu tamen> supra BV || 9 cuius res imprudent//
B, om. C | scilicet om. B | qui] quod B | tale se T || 11 mise-
rationem B || 12 tam festiue . vi . ut iam misereri B, tam
festiue . vi erunt ut iam miseri TC, eum nec non infestat ut
(et dett.) etiam misereri V (dett.) || 14 dii TCV | per . B, p .
T . | non] ut TC || 15 sed de] sedulo C, sedido T | ΠΡΩΝΙΡΩC
B, ἰρωνικῶς V, ***** TC || 16 fecit C, fec . B | at — inquit
om. B | perdant] p . T || 17 risū omne qui a . T, omnes B |
emori (-riri m. 2) V, emori <etc.> B, e . T || 18 adscribere
CV || 19 ridiculo T | imperitis q C | ut om. B | platusibus de-
numerem (denūem T) TC, plautus denumerem BV | in quid
B || 21 emori B, emori^{ri} (sscr. m. 2) V

- in Heaut. (*V 2, 18*) 'emori cupio'. uide igitur poetam pro loco ac tempore scire quid dicat.
- 433 **43** 1 METVEBANT OMNES IAM ME NE CUI DICEREM (*v. 36*) 'lepus tute es et pulpamentum quaeris?' aut (*v. 25*) 'eone es ferox, quia habes imperium in beluas?' 2 NON INIVRIA hoc sic pronuntia, quemadmodum illud supra (*v. 28*) 'quid ni esset?'
- 434 **44** PURGON EGO ME DE ISTA THAIDI *οικονομία* ad litem futuram inter militem et Thaidem.
- 435 **45** QVOD EAM ME AMARE SVSPICATVR quia apparet 10 illam militi quoque *κατὰ τὸ σιωπώμενον* ostendisse, quod dixit Phaedriæ.
- 436 **46** IMMO AVGE MAGIS SVSPICIONEM haec erit causa reiciendi militis.
- 437 **47** 1 SCIN SIQVANDO MOMENTIS EST DICERE 'scin' uel 15 'scito'. 2 SIQVANDO ILLA MENTIONEM 'siquando' et prima syllaba acui potest et media, tamen uariet sententiam.
- 439 **49** 1 ID VT NE FIAT modo 'ne' non significat. 2 HAEC RES SOLA EST REMEDIO si te suspicetur amare Pamphilam. 20
- 440 **50** 1 VBI NOMINABIT PHAEDRIAM et locum et tempus significat 'ubi'. 2 TV PAMPHILAM CONTINVO hic magna

1 in — emori] in h̄ at emori *B*, in hec ad te mori *TC*, in hec ad te mori *V* | poeta *TC* || 2 ac] et *B* | quod *B* | dicant *BTC* || 3 iam omnes *B* | ME *om. TC* | cui ne *TC* | tute lepus es *TC* || 4 et — quaeris *om. T* | aut eone] adeone *TC* || 5 f. *T* | q habes imperium imbelluas *C*, q · h · īp · i b · *T*, quod h · i · b · *B* || 6 sic] scio *TC* | illum *TC* | quodni *B* || 8 purgēn *V* | e. (ego *T*) m · de i · t · *BT* | thaide *C* | *οικονομία* *V*, oeconomia *B*, *om. TC* || 9 et] ac *TV* || 10 QVOD EAM ME *om. B* | m · a · s · *T* | suspicatur *V* || 11 ΡΑΤΑ ΤΟ ΣΙΩΠΟΜΕ · n̄ *B*, κατὰ τὸ σιωπώμενον *V*, ***** *TC* || 13 magis s · *T*, *om. B* | reicienda *T* || 15 SIQVANDO *om. B* | mouentis *C* || 16 SIQVANDO — MENTIONEM *om. B* | si] s3 *T* | illa *V* | MENTIONEM *om. T* | et *om. V* || 17 tamen] cum *in ras. V*² || 18 ID *om. B* || 19 HAEC — 22 significat *om. V* | hec res s · e · r · *T* || 21 ubi nōit phedriam *C*, ubi noiāt f · *T*, ubi no · p · *B* || 22 ubi *Steph.*: ibi *codd.* | phamphilam continuo *C*, p · con · *T*, continuo p · *B*

οἰκονομία est, qua Terentius praeparat, quemadmodum iurgium inter Thaidem militemque et Gnathonem per duas partes serpat fabulae. 3 *Et* bene 'continuo', ut intellegat meretrix non tam Pamphilam amari quam sibi uicem dari.

441 52 1 PAMPHILAM CANTATVM PROVOCEMVS eleganter, 5
quia ille foris est, haec intus, illum 'intromittamus', hanc
'prouocemus': haec est in uerbis poetae germana proprietas.

444 54 TV HVIVS CONTRA hoc 'contra' uicem significat.

445 55 1 QVOD EAM MORDEAT 'quod' par. 2 An absolute 'quod' quae res? 10

446 56 1 SIQVIDEM ME AMARET TVM ISTVC PRODESSET
GNATHO hic uersiculus personam militis et Gnathonis continens pro oeconomia inducitur, qua uerisimile fit facile militem ferre posse anteponi sibi Phaedriam, qui se semper intellexerit non amari. nam si hoc tollas, aut excludendus 15
est Phaedria aut ex dolore militis in hac fabula fit exitus tragicus. 2 *Et* hoc miles ut sapiens locutus est. ergo meminisse conuenit ridiculas personas non omnino stultas et excordes induci a poetis comicis, nam nulla delectatio est, ubi omnino qui deluditur nihil sapit. 3 Stultitia 20
autem est in his quattuor modis: aut non uenire in mentem quod oportet aut si uenerit non tenere aut bonum consilium non admittere aut malum admittere. uide ergo,

1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ *B*, *οἰκονομία* *V*, ***** *TC* | quia *TC* || 2 inter
taidem (tha *B*) et militem et *BT* | duas *Steph.*: suas *codd.* ||
3 fabula *TCV* || 4 tam] *tam* *C*, tantum *T* || 5 pam. can. prouo.
B || 6 feris *C* | illum intus *B* | hanc] illam *BT*, illa *C* || 7 hoc
est *codd.*, *corr. ed. pr.* || 8 CONTRA] constratam *B* | hoc <et>
BTC, hoc <est> *V*; hic *ed. pr.* | significet *BCV* || 9 par *ed. pr.*:
paro (paron *C*) *codd.* || 10 quaeris *TC*, quaerēs (*corr. m. 2*) *V* ||
11 a. t. i. p. g. *T*, amaret *B* || 12 his *T* | uersiculis *BT* | continen-
tibus *BTC*, continentibus *V* (-nens *dett.*) || 13 economia
B, onomia *TC* | qua *W.*: quia *codd.* | uerisimilis *C* | fit *W.*: sit
BV, ē sit *C*, ē sic *T* || 14 inponi *T* || 15 tolles *TC* | excudendus
T || 17 turgigus *T* || 18 non *add. V*² (= *dett.*), *om. BTCV*¹ |
stultos et exordes *T* || 20 qui] quid *T*, quidem *C* || 21 est autem
TC, autem *V* || 22 <non> oportet *BT*, <non> oportet *V*, <non>
habet *C* | ueniret *C* | tenere *ex* — ret *corr. C* || 23 non amittere
BT | aut malum admittere *om. BC*

ut hoc, quod commode miles uiderat, non tenuerit totumque amiserit. hoc autem idcirco interposuit poeta, ut ostenderet, quid ueneni haberet assentatio, per quam non modo errantes decipiuntur ac praecipites eunt, uerum etiam sapientes interdum sanique euertuntur. 5

447 57 QVANDO ILLVD QVOD TV DAS EXPECTAT hac sententia tollitur militi quod recte senserat, nec persuadetur tamen quod ametur ab amica.

448 58 IAMDVDM TE AMAT 'iamdudum' uel nimium et ualde uel iampridem. 10

449 59 1 QVOD DOLEAT hoc ad illud refertur, quod supra (v. 55) dixit 'par pari referto, quod eam mordeat'.
2 METVIT NE QVANDO IRATVS TVTE ALIO CONFERAS et hic locum pro persona posuit, ne diceret 'ad aliam'.

451 61 AT MIHI ISTVC NON IN MENTEM VENERAT sic pronuntiantum est, quasi militi monstri simile uideatur sapiens dictum alii prius uenisse in mentem quam sibi.

452 62 1 RIDICVLVM uel 'dictum' uel 'hominem' significamus. 2 CETERVM HOC TV MELIUS QVANTO INVENISSES THRASO scilicet si cogitasses. 20

2.

454 1 1 AVDIRE VOCEM VISA SVM MODO MILITIS hic inducitur multiplex concursus dissimilium personarum et tamen

1 ut] at B | tenurat C | totum quae B, totum quem (quem ex qđ corr.) C, totum q̄ T, totum q̄quem V || 2 admiserit C, adm- V | imposuit TC || 3 ostenderet post haberet B | quod B || 5 saniq̄ T || 6 quod tu das expectas C, quod t. d. ex. B | haec B, hec C, he T | persuaderet T || 8 tamen] tm̄ (= tantum) B || 9 IAM DVDM TE AMAT om. B | iam dudum om. V | ualde et nimium B || 11 dolebat V | ad illud] aliud TC || 12 eam] illam B | mordeat] m. T || 13 t. t. a. con. T || 14 alias T || 15 n. in m. u. T, om. B | uenit C, om. V || 17 dictum <uel hominem> TC | aliis T | quam om. TC || 18 significamus] subaudiamus? significat nunc? || 19 MELIUS] m. B | quantum B, quam tm̄ TC | inuenisse C, i. V | traso BT, t. V || 21 "uisa sum" modo militis V, uisa s. m. m. T, om. B | hinc V

uirtute et consilio poetae discretarum, ut confusio nulla sit facta sermonis. simul etiam pro se cuique accommodata mire repraesentatur oratio. 2 AVDIRE VOCEM VISA SVM MODO MILITIS omnes sensus uisa dicuntur ab eo quod est certissimum oculorum. ergo 'uisa sum' sensi, ut (Verg. Aen. VI 257—58) 'uisaeque canes ululare per umbram aduentante dea'.

455 2 SALVE MI THRASO quia secum, 'militis', quia apud illum, 'Thraso': est nomen honestum, sicut orator philosophus, est quoddam nomen offensum, ut miles lanarius. 10

456 3 1 MEVM SAVIVM tria sunt: osculum, basium, sauium. oscula officiorum sunt, basia pudicorum affectuum, sauia libidinum uel amorum. 2 MEVM SAVIVM cum oscularetur, dixit. 3 QUID AGITVR et hoc blandimenti genus post osculum, sed duri et agrestis est. 4 ECQVID NOS AMAS 'ecquid' aliquantumne significat, et ideo illa 'plurimum' recitat. Cicero in Catilinam (I 8, 20) 'quid est? ecquid attendis? ecquid animaduertis horum silentium?'

457 4 1 DE FIDICINA ISTAC 'de' propter, ut sit: propter fidicinam. 2 Et uide non 'puellam' sed 'fidicinam' quasi ab amatore dictam et eo amatore, qui quasi memor sit

2 simul] S. T | cuiquam T || 3 "uisa sum" modo militis V, uisa . s . m . mi . C, <uocem> uisa sum militis B | uis . et . et . T || 4 dicuntur] hic desinit B || 5 ergo uisa V | sensi ut] sensus C || 6 ululare V || 7 aduentante dea V, aduentante C || 8 t. T | quia secum] quasi cum nomine in ras. V² (= dett.) | quia V || 9 Thraso: est] traso V | est <enim>? | sicut] sit ut V || 10 est quoddam T, sit quoddam C, est <quaedam actio cuius nomen honestum sit ut orator philosophus est> quaedam <cuius> V (sim. dett.) | offensum <est> V (dett.) || 11 suauium codd. | tria — SAVIVM om. C | sunt T, om. V; osculandi genera add. dett. || 13 basium <et> T (= dett.) | suauium T, (in mg. sibi sinonima m. 2 = dett.) V || 12 affectus T || 13 suauia TV | suauium V || 15 agresti TC | ECQVID] et (eo C) quod TC, quid V || 16 et quid V, et quod TC | illam TC || 17 Catalina C, catalinario T | Quidem C; quid est, Catilina? Cic. || 18 et quid V, et qui TC utroque loco || 20 fedicina (sic semper) T | isthac T || 22 quasi (quas TC) qui codd., corr. ed. pr. | sit memor V

artis, qua delectatur, et quia puella sit aemula meretricis. nam meretricum est fidicinam esse. 3 QVAM VENUSTE QVOD DEDIT PRINCIPIVM bene reprehendit Parmeno, nam in beneficiis decet obliuisci qui dedit et meminisse qui accepit. et est grauis εἰρωνεία 'quam uenuste'.

458 5 1 PLVRIMVM MERITO TVO facete meretrix amorem suum non ad auaritiam rettulit, sed ad officium, et 'cum de fidicina' inquit 'te amem, tum praecipue merito tuo'.

2 Alii sic respondere intellegunt, ut ipsa de fidicina gratias agat. nam cum ille dixerit (v. 3) 'ecquid nos 10 amas?', illa respondit 'plurimum'; quod autem (v. 4) 'de fidicina' dixit ille, haec subiecit 'merito tuo', id est quoniam mereris dando eam. 3 Sed melius est, ut praeter munus dixerit meritum; quamquam multi meritum munus intellegunt ipsum, ut est (Verg. Aen. VI 664) 'quique 15 sui memores aliquos fecere merendo', id est gratos sibi reddidere munerando.

459 6 1 EAMVS ERGO AD CENAM deicit parasitum de cena etiam importune admonere cum quadam εἰρωνείᾳ uelut magnae rei. 2 EM ALTERVM bene 'alterum', quia duo 20 sunt. 3 EM ALTERVM si hic, quomodo <supra (v. 4)>, reprehenditur miles, 'alterum' dictum, si parasitus, 'alterum' hominem. uult enim Parmeno et parasitus esse uersutior; et debent esse, qui peioris conditionis sunt.

1 aemula sit TC || 2 fidicinam TC, -nam^s (corr. m. 2 = dett.) V || 3 principium <ad> T | parmeno (militem sscr. m. 2 = dett.) V | nam] iram C || 4 debet dett. | ledit C || 5 εἰρωνεία V, *** C, om. T || 6 m. t. T || 7 et — te ed. pr.: et cum fidicinam (fed-T) qđ te TC, ut sit cum te propter fidicinā (~ m. 2?) inquit te V (dett.) || 8 tunc C, tu T | tuo om. V || 9 intelliguntur C | ut] et TC || 10 etquid codd. | nos om. TC || 11 quod] q TC || 12 dixit ille in mg. V² (= dett.), ille C, illa T | subiecit dett.: subiicit V, subiicit C, -at T || 13 eam] ee T | ut om. T || 14 minus (1.) C || 15 ipsum TC (dett.), om. V | quisque codd. || 16 id est om. V || 17 reddere TC || 18 ad c. T | de] in TC || 19 monere TC | εἰρωνείᾳ V, **** C, istoria T || 20 maxime rey T | Hem codd. | bene om. T || 21 Hem codd. | hic Steph.: hoc codd. | comodo T (= dett.) | supra add. Schoell || 22 reprehendetur TC (-datur dett.) | parasitū T || 23 alter V || 24 debet V, debet TC

- 460 7 1 EX HOMINE HVNC NATVM DICAS recte reprehendit Parmeno duos, quorum munus alter exprobrarat, alter cenam ita pro beneficio ostendit, tamquam ad eam currendum sit. *nam hoc significat 'quid stas?', quasi dicat 'quid restas?', quasi sit causa properandi.* 2 <VBI VIS> 5 NON MOROR <ad> 'eamus ad cenam' 'ubi uis', ad 'quid stas' 'non moror'.
- 461 8 QVASI NVNC EXEAM <mire 'nunc exeam'>, quippe qui dudum iam procul steterit.
- 459 6 4 EM ALTERVM 'alterum' non principium, sed absolute, ut si dixisset 'alterum dictum' uel 'alterum stultum'.
- 462 9 1 ITVRAN THAIS QVOPIAM ES ut experiatur Thaidis animum, fingit nescire quo eat. 2 HEM PARMENO uide deprehensam meretricem uelle blandimentis satisfacere Parmenoni. 15
- 463 10 1 BENE POL FECISTI quid bene fecit Parmeno? an quasi perturbata haec loquitur et iam de nihilo blandiens, utpote meretrix et faceta? an quod laeserit conuitio? 2 HODIE dulciter additum 'hodie' cum exceptione, quo significat non perpetuo obsecuram militi, et ut 20

1 n. d. T || 2 munus Schoell: unus codd.; cf. IV 4, 2 | alter] de beneficio thaidem dett. | exprobrat T, reprobrat C; exprobrat dett. || 3 <ad> cenam TC | ita sscr. C¹ | eum T || 4 nam hoc significat quid (quod C) 'stas (restas dett.) quasi dicat (d. T) quid stas TC (dett.), quasi dicat quid stas V || 5 sit causa] quid stas TC (dett.), quasi dicat quid stas V || 5 sit causa] causam esse T || 6 moror <non moror> T, maior C | ad add. dett. | ubi uis om. C; rettulit add. dett. | quid istas num moror (maior C) TC || 8 EXEAM] e. T | mire — exeam add. dett. | quippe qui dudum iam V, quippe dudum qui TC; quasi iam prope accessurus qui dudum dett. || 9 steterit <ibi uidelicet> dett. || 10 Hem codd. | alterum om. TC; <ubi> alterum dett. | principium TC, (in mg. uel respectiue m. 2) V; respectiue dett. | ut] posuit ac dett. || 11 dississem T | alterum 1. dett.: aliud (sscr. terum m. 2) V, aliud TC | dicam T || 12 ituram TC, itura V | t. q. e. T | Thaidis om. TC || 13 noscere C || 16 FECISTI] f. T || 17 turbata T | etiam T, et C, etiam (sscr. an m. 2) V; an dett. || 18 <et> meretrix dett. | an dett.: et TC, et (sscr. an m. 2) V | conuitia TC || 19 <quasi> cum dett. || 20 <se> significat dett. | obsecuratum C

quae promiserit biduum tantum abfuturum Phaedriam.

3 QUID HINC NON VIDES si dixerit 'militem', laedit praesentem, si 'amicum', laedit Parmenonem. mire igitur pronomen inuenit.

464 11 1 VIDEO ET ME TAEDET opportune Parmeno fate- 5
tur odium militis, ut retundat ab eo amorem Thaidis.
2 VBIVIS DONA ADSVNT nihil potuit exitiosius militi con-
tingere, quam ut continuo rualis mitteret munus et po-
sterius et coram ipso. 3 DONA ADSVNT TIBI A PHAEDRIA
cum illa sub pronomine celauerit nomen militis, exacte 10
Parmeno pronuntiauit 'a Phaedria'.

465 12 1 QUID STAMVS 'quid stamus' ad moram refertur.

2 CVR NON IMVS HINC ubi seruus rualis est Parmeno.

3 QUID STAMVS his uerbis miles insulsus dolere se
indicat. 15

466 13 1 PACE QVOD FIAT TVA 'pace' aut gratia aut
uoluntate. et deest 'cum'. 2 Et sic locutus est, quasi
bellum omnibus his uerbis indixerit. 3 PACE QVOD FIAT
TVA DARE HVIC QVAE VOLVMVS CONVENIRE ET COLLOQVI
proprie, quia pax, datio, deditio, conuentio, collo- 20
quium militiae uerba sunt. 4 Et inuidiose, quasi per
eum nec accipere liceat dona Thaidem.

1 tantum (biduum *in mg. m. 2 add.*) V | affuturum T, affu-
turum V || 2 n. u. T | si dicat *Westerh.* | <ad> militem C |
3 <ad> amicum TC; dicat *am- Westerh.* | mirum T || 5 <tam>
tedet (cedet T) <et> TC, t. V || 6 ut retundat V, uerecundans
TC || 7 adsunt V, sunt C, s. T | nihilⁱ m. st' C, m. T | exi-
tiosus C, exitiosus T || 9 t. a. f. T || 10 cum illa *in ras.*, sub
— phedria *in mg. V²* | exacte *Schoell:* ex arte *codd.*; aperte
Hartm. || 11 pronunc T | ephedraⁱ C, affedria T || 12 QUID STAMVS
om. V | quid stamus *in mg. V²*, *om. T* || 13 i. h. T | ubi *om.*
T | est *Steph.*: et CV, (post Parmeno) T || 16 PACE — TVA |
pacem quo fiat ut a TC | <a>grā C || 17 uoluntate *dett.*: uo-
luptate TCV | deest] detur TC | sic locutus est *in mg. V²*
(*dett.*), *om. TC* || 18 quod (*d add. m. 2*) V | f. t. d. h. q. u.
con. et c. T || 19 uolumus V || 20 quia *om. TC* | par TC ||
21 milite C | quasi V, quam TC || 22 nec] non T | liceat
om. C | dong T

467 **14** 1 *Et* sic pronuntiandum, ut subaudiatur 'uel', ut sit: uel dare uel conuenire et colloqui. 2 <CONVENIRE ET COLLOQVI> ut in hostico solet. Sallustius (*Hist. fr. inc. 24 M.*) 'quae pacta in conuentione non praestitissent' et alibi (*Hist. I fr. 91 M.*) 'cuius aduersa uoluntate collo-
quo militibus permissio corruptio facta paucorum et exercitus Syllae datus est'. 3 CONVENIRE ET COLLOQVI sic pronuntiandum, ut quasi dicat: liceat per te, miles, quod etiam inter hostes et in bello licet. 4 DARE HVIC QVAE VOLVMVS haec singula cum inuidia pronuntianda sunt. 10

468 **15** 1 PERPVLCHRA CREDO *εἰς ἁγῶν* de fiducia pulchrae uirginis. 2 NOSTRIS SIMILIA et his similia et horum similia dicimus.

469 **16** 1 RES INDICABIT scit eunuchi nomen posse contemni, et ideo uideri uult potius quam sperari munera 15 sua, id est Chaeream. 2 ISTOS FORAS EXIRE QVOS IYSSI OCIVS cum fiducia et alto uultu pronuntiatur. et festinat, ne occipiat miles prius abire quam uideat. 3 *Et* est ordo: ocivs exire.

470 **17** 1 PROCEDE TV HVC bene 'procede' dixit, non 20 'accede' aut 'ueni', ut appareat dignitas etiam in incessu.

2 *Et* callide ab inferiore incipit munere, hoc est a puella, ad Chaeream uenturus, simul ut a uero mancipio incipiens ad falsum sine suspitione transiret.

1 sic *sscr.* C¹ | ut <consules> sit C || 2 et colloquimur C, *om.* T | CONVENIRE ET COLLOQVI *add.* W. || 3 hostico solet V, hosti cōsulet C, hosti gsolet T || 4 in *om.* V || 5 uoluntate *dett.*: uoluptate TCV || 6 promisso TC | correptio TC || 7 sille TC || 8 ut *sscr.* C¹ | parte T || 10 cum iudicio TC | sunt *om.* TV ||

11 *ἰσῶν* V, *ἰπρῶνα* C, *ἰπρῶνα* T || 12 hic TC || 13 dicimus V, dicuntur C || 14 nomen <cm̄> T, nō C || 15 uult] ut T | sperari T, (*in mg.* al' spernere *m. I*) C, sperni V (= *dett.*) || 16 Chaeream] chereae an TC | istos *om.* V | exite V, e. T | q. i. T || 17 ocivs] o T, *om.* C | pronuntiat *ed. pr.* || 18 occupet (*in mg.* accipiat *m. I*) C, occipiat V || 19 exite (*t m. 2*) V || 20 Procedere et procedere TC | dixit *om.* T | non] nē C || 21 aut ueni *om.* V | etiam *om.* TC | in *sscr.* C¹

471 18 1 EX AETHIOPIA EST VSQVE HAEC quod cupiebat; nam supra (I 2, 85) 'cupere ex Aethiopia'. 2 VSQVE additum est, ut longinquitas monstraretur. 3 Et hoc est, quod facit: 'munus nostrum ornato uerbis quoad poteris' (II 1, 8). 4 HIC SVNT TRES MINAE callide munus 5 ad pretium reuocauit, ut ad auaritiam conuerteret meretricem, ne officio donantis et gratia leniretur. et ideo non dixit 'tribus minis ualet', sed 'hic habe, Thais, tres minas', quasi iam uendenda sit. 5 EX AETHIOPIA EST VSQVE HAEC ostendit, quid sit 'ex Aethiopia' addendo 10 'usque', ut ex longinquitate dignitas muneris ponderetur. et quid erit iam criminis in colore, quando ipse gloriatur, unde sit? 6 Et mire ab inferiore coepit, ut ἀνῆξιν doni faceret in Chaerea, et turpi praecedente lenocinium comparat secuturo pulchro. 7 VSQVE modo 'usque' ad- 15 uerbium de loco est, ut (Verg. Aen. VII 289) 'Siculo prospexit a. P.'

472 19 1 VIX aut difficile significat aut non, ut sit: nec hoc. Lucilius (l. inc. fr. 107 M.) 'carcer uix carcere dignus'. 2 VBI TV ES DORE tamquam quaerat eum, ut 20 nomen indicet, quo audito magis dissimulet Chaeream. 3 VBI TV ES et ACCEDE uultu eo dicitur, quo debuerat dicere et laesus dicto aemulorum et confidens statim eos

1 EST om. V | u · h · T | quod] quae TC | <thais> cupiebat dett. || 2 usque additum ē V (= dett.), additum usque TC || 3 ut <ad> T, et C || 4 est sscr. V² | facit TC, supra in ras. V² (= dett.); Phaedria ait Westerh. | q · p · T || 5 hūc sunt tres m. V || 6 ut ad] ut C || 7 donatis C || 8 habet codd. | tres om. TC || 10 HAEC] hic T | quid] ut C | ut ex] ad T || 12 penderetur TC || 13 ut om. TC | auxesim V, -sin C, ausosin T || 14 Chaerea et ed. pr.: cheree TC, cherea V; cherea ut et dett. | procedente TC, praecedente (sscr.) V² | leocinium C || 15 comparet (sscr.) V² || 16 est om. T | siculo V || 19 hoc] nō C | lucanus codd., corr. Steph. || 20 DORE] dotas C, d. T | querit cum TC | ut om. TC || 21 dissimiles C, -mules T || 22 vbi] sibi T | debuerit V || 23 et confidens statim eo se confidens conspectu cheree TC, et confid(entia uelut in mg. m. 2) in eo se dumtaxat "confidens" conspectu chereae V; eos se confutare Schoell

se confutare conspectu Chaeraeae. 4 EM EVNVCHVM TIBI
mire, postquam dixit (*I* 2, 87—88) 'eunuchum uelle dixi
te, quia solae utuntur his reginae: repperi'.

473 20 1 QVAM LIBERALI FACIE non narratiue laudat, sed
per interrogationem, quae maior fiducia est. 2 QVAM 5
AETATE INTEGRÁ in flore et pubere. Vergilius (*Aen. IX* 255)
'atque integer aeu'.

474 21 1 ITA ME DI AMENT HONESTVS EST iurauit ideo,
ut non amore Phaedriae, sed ueritate cogi ad laudandum
uideatur coram milite. 2 HONESTVS EST pulcher. Ver- 10
gilius (*Aen. I* 591) 'et laetos oculis afflarat honores'.

475 22 1 NVMQVID HABES 'habes' pro inuenisti. 2 QVOD
CONTEMNAS plus est 'contemnas' quam 'uituperes'. 3 Et
deest 'in hoc', ut sit: numquid habes quod in hoc con-
temnas? 15

476 23 1 TACET SATIS LAVDAT taciturnitas confessionis
genus est, praesertim contra aduersarii interrogationem.
ideo tacere modo quasi laudis argumentum est, quia
supra (*v.* 19) uituperauit. 2 Et ideo ipse sic ait 'quid
tu ais, Gnatho? numquid habes quod contemnas? — 20
tacet: satis laudat' et 'quid tu, Thraso?', quia supra
(*v.* 18) contempserat puellam. 3 FAC PERICVLVM IN
LITTERIS FAC IN PALAESTRA IN MVSICIS si totum singu-

1 Hem *codd.* | eunuchus *TC* || 2 uelle dixi te] ille dixit
tibi *V* || 3 quia] qui *TC* | his utuntur *V* || 4 f. *T* | non *om. TC* |
narratiue *T* || 5 interrogatiōe *C* | quae] in qua ? || 6 i *V*, *om. TC* |
id est *dett.* | flore et (*cf. Andr. I* 1, 45)] floreret *TCV*¹, florente
et *V*² (*dett.*) | puber *V*, puberi *TC*; pubertate *Schoell* | uir atque
V, uite qui *TC* || 7 aeu] cui *T* || 8 dii *codd.* | a. h. e *T* || 9 phe-
dria *C* || 10 pulere *C* || 11 et *om. T* | oculos. af. ðho. (*h ex n corr.*)
C, oculis afflarat honores *V*, octos *T* || 12 habes *om. TC* | inue-
nisti *dett.*: inuenisse *TC*, inuenis *V* || 13 quam] q3 *C* | uituperes

in
om. TC | Et *dett.*, *om. TCV* || 14 in] mihi *V* | in hoc *sser. V*² ||
16 tacet satis laudant *V* | taciturnitas — 21 laudat in *mg. V*² |
17 est *om. C* || 18 modo *Goetz*: hodie *codd.*; hoc uel *ed. pr.* An hoc
loco? || 19 supra < tacere > *CV* | ideo et *TC* || 20 ais] taces
TC | g. n. h. q. con. *T* || 21 tu] ut *T* | supra *om. T* || 22 in
l. f. in p. in m. *T* || 23 palestris *C* | mvsicis] m. *V* | siconū *T*

lariter diceret, esset ὁμοιοτέλευτον: littera, palaestra, musica.

- 477 **24** QVAE LIBEROS SCIRE AEQVVM EST his liberi pueri artibus erudiebantur. et est figura ἔλληψις; deest enim 'his'.
- 478 **25** 1 ADVLESCENTEM SOLLERTEM D. incertum: utrum 5
'haec sollertem', ut Horatius (c. III 8, 5) 'docte sermones utriusque linguae', an assumendum est 'his' extrinsecus? 2 SOLLERTEM deest 'his'. 3 Sollers quasi totus ex arte consistens, ut ὅλος ἐν ἀρετῇ, quod Latini s littera pro H solus in arte. huic iners contrarium. 10
4 Nam sollers quasi ὅλης ἀρετῆς dictus, ut ὅλον solum, ἡμισὼν semis, ἕξ sex dicimus.
- 479 **26** 1 EGO ILLVM EVNVCHVM SI OPVS SIET VEL SOBRIVS hoc ut militare est, ita importunum praesente Thaide; extra quam miles, si saperet, nihil amatorie contemplare 15 debuit. sed et hoc accedit ad eius odium, praeterquam quod iam in suspicione est amicae suae, quod fidicinam magis diligat. 2 Et hoc mire, quod nemo prior eunuchum esse Chaeream quam miles credidit: adeo stultus etiam nomine ipso appellavit. sed statim stulte miles primo 20 conuitium ipsi eunucho facit, in quo potest iam amicam

1 diceret esset om. T | ὁμοιοτελευτον V, ***** TC || 3 libros T | EST] ex T || 4 "artibus ("quodam in mg. m. 2, = dett.) V | erudiebatur ex erudiuntur corr. V² | ἔλληψις (ε in ras. m. 2) V, ***** TC | enim /// V || 5 solertem V, solum TC | D. incertum W.: disertum V, discere TC; solertem id est disertum dett. | uirum TC | hūc solertem V (= dett.) || 6 ut Horatius] ut hoR TC, ut nouerit in ras. V² (= dett.) || 7 adsumendum T | extrinsecus C || 9 ὅλος ἐν ἀρετῇ V, ***** T, om. C | quod — H. W.: quod latinis lrā · L · ue C, quod latinis nāp Que T, quae latini lrā pro · l · uel V || 11 ὅλης ἀρετῆς V, ***** TC | ut V¹ (corr. in ab V²), om. TC | ὅλον V, olon TC || 12 solum — dicimus] solum · N · (= enim) se sex sues diximus C, solum añ sē sex su ses dicimus T, quod est totum eum enim totum sensisse dicimus in ras. V² (= dett.) || 13 e · s · o · s · u · s · T | siet V, sit C || 14 ut om. TC | <hoc> ita TC || 16 et om. TC || 18 diligit C | Et] ut T | priore C || 19 ediebit T | adeo] ab eo TC || 20 appellauisset (isset ex corr. C) statim codd., corr. Steph.

laedere; deinde hoc dicto attestatur pulchritudinem huius muneris. quid igitur proficit? satis autem ioculare est, si cogites Chaeream esse, qui haec de se audiat et tacere cogatur. 3 VEL SOBRIVS honesta ἔλλειψις propter mulieris praesentiam, ut (*Verg. Ecl. III 8*) 'nouimus et qui te' et ipse in *Heautontimorumenon* (*V 1, 40*) 'qui se uidente amicam patiatur suam'. hoc tamen miles coactus a Parmenone dicit, quia reprehensus est tacuisse.

480 27 1 ATQVE HAEC QVI MISIT id est: tanta et talia munera. *hoc enim significat.* 2 NON SIBI SOLI POSTVLAT hoc est (*II 1, 8—9*) 'et istum aemulum quod pote(ri)s ab ea pellito'.

481 28 ET SVA CAUSA EXCLVDI CETEROS nihil dici potuit inuidiosius; non enim dixit 'Phaedriam' sed 'ceteros', quasi futuri amatores fuissent, nisi metueretur exemplum Phaedriae.

482 29 1 NEQVE PVGNAS NARRAT descriptio militis tantum excepto nomine. 2 NEQVE CICATRICES insigne foeditatis, nam apud meretricem quid aliud cicatrices ualent? nam cicatrices, ut semper gloriosae sint, non tamen etiam apud meretrices, quibus post pretium forma placet. 3 Haec sunt uirtutis insignia, ut Sallustius quoque fatetur (*Hist. I fr. 88 M.*) 'dehonestamento [tamen esse] corporis maxime laetabatur'.

1 pulchritudini C | huius muneris (*in mg. uel iuuenis = dett.*) V, huius (*ex eius*) huius C, huius T || 2 proficit] p sic T, pro sicut C || 3 corites TC | quid T || 4 honeste TC V, -sta dett. | ἔλλειψις V, **** C, om. T || 6 eutontumerū C, eutontū T, eautontumerumenon V | uidentis T, uidentem (*post amicam*) C || 9 id est om. TC | talia] tanta TC || 10 soli sibi TC | p. T || 11 et] ut *codd.* | ip̄sum (*corr. m. 2*) V | aemulum] eunuchum C | quod V || 13 ET om. V | e. c. T | potuit dici TC || 14 phedria TC || 15 futuri *ex -rum corr. T* | metuerēt C || 17 NARRAS] n. T | tantum] tñ T || 18 NEQVE] nec C || 20 sit T || 21 forma Steph.: fortuna *codd.* || 22 ut salustius (*salus C, sal' T*) quoque fatetur (*fateatur TV*) haec sunt (*sint C, si nunc V*) uirtutis insignia *codd., transp. Maurenbr.* || 23 tamen esse om. Gellius *II 27, 2* || 24 letabitur TC

- 483 **30** 1 NEQVE OBSTAT TIBI qui a te repellat amatores tuos. 2 QVOD QVIDAM FACIT 'quidam' recte, nam et figuratum et aptum sententiae est et contemptum indicat hoc uerbum.
- 484 **31** 1 VBI MOLESTVM NON ERIT ad superiora (v. 27) 5 rettulit, quod nunc dicit, ad 'non sibi <solī> postulat te uiuere et sua causa excludi ceteros neque pugnas narrat' etc. 2 [VBI MOLESTVM NON ERIT] VBI TV VOLES VBI TEMPVS TIBI ERIT ad 'neque tibi obstat' (v. 30). 3 *Et* mire occupat animum meretricis, cum illam huius impulsu in-10 ducit facere, quicquid dure fecit excludendo Phaedriam. hic igitur, qui scit praecepta de beneficiis aestimandis, intellegit oratorie in utramque partem dicta omnia. 4 VERVM VBI MOLESTVM utrum tibi molestum an aliis? sed aliis, quia illaturus est 'ubi <tu uoles, ubi> tempus 15 tibi erit'. 5 VBI TV VOLES non 'amator' sed 'tu'. 6 VBI TV VOLES non ut nunc in milite pateris.
- 485 **32** VBI TEMPVS TIBI ERIT SAT HABET SI TVNC RECIPITVR his dietis et militem reppulit ab animo meretricis et commendauit adulescentem et perfecit, ne iniuria uideatur, ut 20 quae sponte susceperit Phaedriam.
- 486 **33** 1 APPARET SERVVM HVNC DOMINI ESSE PAVPERIS tristiores enim sunt serui pauperum et ob hoc ipsum nequiores. 2 *Et* hoc melius erat, quamuis illud aliter parasitus exponat. 3 DOMINI PAVPERIS MISERIQVE <miseri-

1 obtat C || 2 QVIDAM] quidem T, (e in a corr.) C | f. T || 4 uerum V || 5 n. e. T || 6 dicit <scilicet> ad dett.: d. a. d. TC V || 7 et s. c. e. c. n. n. p. T | narrat pugnas C | etc. om. T || 8 VBI — ERIT (erat C) secl. W. | ubi t. u. T || 9 ad (Steph., an codd.) neque tibi obstat ubi tempus tibi erit codd., transp. W. || 10 illam] iam V || 12 quis sit (sit C) TC | extimandis C || 13 utraque T | parte TC || 14 MOLESTVM] m. V || 15 inlaturus TC || 16 non om. C | amatori TC | tu om. T || 18 TVNC] nunc C || 20 adolescentem ex -tes corr. T | fecit V | ut quae W.: aut quae (quod T) TC, apud thaidem (in ras. m. 2) quae (sscr.) V (= dett.) || 21 susceperat C || 22 h. d. e. p. T || 23 tristiores enim sunt in ras. V² | serui om. TC || 24 melius dett.: miles TC, in ras. V² || 25 domini <que> TC | miserique add. W.; miseri post additum ed. pr.

que) bene additum, quia non continuo pauper et miser est.

487 **34** 1 NAM HERCLE NEMO POSSET SECUNDUM ILLUD (II 2, 21) 'ait? aio' approbat parasitus quod miles dixit. et est ordo: nam hercle satis scio, nemo posset hunc peti, qui haberet, qui pararet alium seruum. 2 NAM HERCLE NEMO POSSET ALIAM CAUSAM SUBTILIOREMQUE SUPPOSUIT, QUAM QUAM DIXERAT MILES.

488 **35** QVI HABERET QVI PARARET PRIUS 'qui' pronomen, sequens aduerbium est. 10

489 **36** QVEM EGO ESSE INFRA INFIMOS OMNES PVTO HOMINES MULTUM DIXIT 'infra infimos omnes homines', nam hac sententia vult seruis esse peiorem, quia et seruus homo, ut in Phormione (II 1, 62) 'seruum hominem causam orare leges non sinunt'. 15

490 **37** QVI ADSENTARI HVIC ANIMVM INDVXERIS PROPRIE, NAM ANIMVS INDUCITUR ADVERSUM OBIECTAS DIFFICULTATES.

491 **38** 1 E FLAMMA PETERE TE CIBVM POSSE ARBITROR unde sine damno aut malo nihil potest auferri. 2 E FLAMMA hic intellegitur non e foco, sed ex medio igne aut ex incendio; nam antiquum uerbum est 'cibum petere e flamma'. 3 Mordicus utrumque. simul et nescias quem plus uituperauerit, huiusne famem an illius immanitatem

1 non om. C || 3 POSSET] p. TV || 4 aiunt aio V || 6 haberet qui om. TC || 7 subtilioremque supposuit quamquam et miles dixerat TC, subtiliorem <assignat parasitus (in mg. m. 2)> q praesupponit hanc quam dixerat miles V (= dett.) || 11 quem ego infra esse infimos omnes puto homines C, quem ego infra e. i. o. p. h. T, quem ego esse infra i. o. p. h. V || 12 infirmos T | omnis C | hac ed. pr.: haec V, ex TC || 13 vult seruus TC, vult <hominem etiam> seruis V (= dett.); vult <illum hominem> seruis <etiam> ed. pr. || 14 seruus TC || 16 assentari TC | induxerit CV | <et> proprie V || 18 perdere T | TE om. V | posse (-set T) cibum arbitror. (-trv C) TC || 19 <petere cibum hoc est alimentum> unde dett. | E FLAMMA] et flammis (flamas C) codd. || 20 intellegitur W.: intelligi ut TC, intellexit ut V; intellegi vult Schoell | e om. TC || 21 nam — est] nam hic intelligi ut non foco TC | e] o T || 22 flama C | mordicus (-tus T) TC V; mordaciter dett. | similis et C, .s. et T | quae V || 23 plus W.: prius TV, (in mg. peius m. 1) C | uituperavit T | illius inanitatem V

Lucil. 659
Kl. 3. Ph. 11.
65, 659

- uel uoraginem. 3 *Et* simul uide inde conuitium redditum, unde congestum est, id est de egestate atque pauperie.
- 492 39 1 IAMNE IMVS odium Parmenonis et stomachum militis ista indicat festinatio. 2 *Et* τὸ 'iam' increpatio morae est.
- 493 40 POSTEA HVC CONTINVO EXEO legitur et 'post', ut sit ἀποκοπή pro 'postea', quomodo 'post' pro postremo.
- 494 41 EGO HINC ABEO consequens erat, ut offenderetur miles tam diligenter riualis munus suscipiente meretrice.
- 495 42 1 VNA IRE CVM AMICA IMPERATOREM IN VIA uide 10 προπαρασενήν futurae litis inter Thaidem ac militem. 2 CVM AMICA mirifice 'amicam' dixit, non 'meretricem'. 3 IMPERATOREM IN VIA congrue in militem, quasi ipse sit sub quo est. 4 *Et* hic seruat Parmeno, quod sibi mandatum est (II 1, 8—9) 'et istum aemulum, quoad poteris, 15 ab ea pellito'. 5 *Et* bene immutauit nomina hinc ad honorem, hinc ad inuidiam: hanc non 'meretricem' sed 'amicam' dixit, hunc non 'militem' sed 'imperatorem'.
- 496 43 1 QUID TIBI EGO MVLTa DICAM DOMINI SIMILIS ES non habuit aliud miles stultus, sed rediit ad illa quae 20 dixit (v. 33) 'domini pauperis miserique'. 2 DOMINI SIMILIS ES ineptus iocus, in quo seruus iniuriae uice domino comparatur.

2 coniectum TC | paupertate T || 3 IMVS] minus TC || 4 ista om. TC | τὸ W.: tota codd. || 5 mora est codd., corr. Steph. || 6 POSTEA] post TC | hunc T | post <te> C, post <eo> T | ut] quod T || 7 ἀποκοπή] ὀνποδοπηθε (ὀδ̄ in ras. m. 2) V, ΔPRΩΤΙΗΔΕ
 cod. Cuiacii, * * * * * de TC | pro 2. om. C || 8 οἰνδερetur (corr. m. 1) V, ὀνδatur TC || 9 minus T | suscipietⁿ meretrice (sscr. m. 2) V || 11 προπαρασενή V, * * * * * TC | futuR̄ T || 13 in om. T | milite TC || 14 hinc T | quod] ut TC | sibi in mg. V², om. C || 15 est om. TC || 16 bene om. C | huic. huic V, hinc. hic TC, hinc. hinc dett. || 19 ES] ē C || 20 sed W.: et V, et̄ T, hic om. C (cf. infra) | quae] q̄ TC || 21 domini pauperis miserique in mg. V² | miserique om. TC | domini similis es in mg. V² | domini <que> TC || 22 est <non (nam T) habuit — dixit> TC (cf. supra) | locus codd., corr. ed. pr. | "in quo seruus "iniuriae V | uice] mee C, mē T || 23 domino in -ni corr. V²

- 497 **44** QUID RIDES et hoc eo uultu dicitur, quasi sibi
consciis sit miles facete dicti conuitii. nam non quo
nesciat causam risus, eo interrogat quid riserit, sed ideo
ut denuo laudetur.
- 498 **45** 1 ET ILLVD DE RHODIO DICTVM hoc est illud 5
(II 2, 19) 'eorum ingenia admiror simul'. 2 Et hinc
ut apparet fit amicio; ideo facilius ab amica quam <a>
parasito separabitur.
- 499 **46** 1 ABI PRAE CVRRE VT SINT DOMI PARATA non dicit
quae, quia intellegitur. 10
- 500 **47** FIAT 'faciam' uel 'fiet' diceret seruus, liber uero
tamquam et ipse iubet sibi.
- 499 **46** 2 VT SINT DOMI PARATA ἔλλειψις ethica, in qua
plus uultu significatur quam uerbis.
- 501 **48** SI FORTE HVC CHREMES ADVENERIT οἰκονομία ad 15
litem futuram et exitum fabulae. et hoc non audit miles;
nam si audiret, nimis irascetur.
- 503 **50** AD ME ADDVCITO 'ad me' modo ubi sum significat.
- 504 **51** QUID QUID ALIVD VOLVI DICERE hinc est illud
Ciceronis (in Verr. II, IV 3, 5) 'quem? quemnam? recte 20
admones, Polycletem esse dicebant'.
- 505 **52** 1 CVRATE ISTAM DILIGENTER VIRGINEM haec res
est, quae faciet uirginem claudi, in lectulo collocari et

1 quasi] quis C || 2 actum facete (sscr. m. 2 = dett.) V,
facere TC | dicti <ē> TC || 3 eo interrogat Steph.: ergo inter-
rogabat TCV | reserit T || 4 de nouo TC || 5 DE] e TC | dictum
<est> TC || 7 ut om. TC | fit (f ex f corr.) V, fit TC | ami-
cior codd., corr. Steph. | a add. ed. pr. || 9 alii praecurre p̄.
(p · T) u · ac · praecurre (-cure T) ut sint dig¹ (d · T) parata (p ·
T) TC | dixit T || 11 FIAT] fiet V | uero] ¹ C, ubi T || 12 tan-
quam metipse V || 13 p · T | ἔλλειψις ethica V, **** ethica C,
**** et ea T || 14 uult C || 15 hvc] ut TC | ad <me> uenerit
TC | oeconomia sscr. V², ***** C, om. T || 17 nimis dett.:
minus TV, manus C | irascitur TC || 18 AD] ac T | ad me
Klotz: modo in mg. V², om. TCV¹ || 19 uolui V | hic TC ||
20 quemquam nam codd. | recte om. V || 21 polycletem C,
(i in y corr. m. 2) V, om. T || 22 d · u · T | haec — claudi
om. C || 23 claudi uirginem T

obdormire. 2 CYRATE ISTAM DILIGENTER VIRGINEM ridiculum, cum contra euenturum sit.

506 53 VOS ME SEQVIMINI *κατὰ πρόσωπα* sunt puellae, quae sequuntur.

Grænt p. 156. Brann 37. main Aufs. 74

3.

507 1 1 PROPECTO QVANTO MAGIS MAGISQVE COGITO haec 5
 4 ad 531. 736. 745
 755. 770
 persona apud Menandrum adulescentis rustici est. 2 Et insequens oratio est, sed conceditur secum loquentibus multa transcendere, quae taciti intellegunt. est enim integrum hoc modo: propecto quanto magis magisque cogito, nimirum intellego uel inuenio, quod dabit haec Thais 10 mihi magnum malum. potest autem 'nimirum' et pro confirmatione accipi, ut nihil desit et sit 'nimirum' sine dubio, pro certo.

508 2 1 NIMIRVM DABIT HAEC THAIS MIHI MAGNVN MALVM
 solue 'nimirum' et fac non est mirum, et statim con- 15
 sequens erit per *ἀσύνδετον* tota sententia, quasi dixerit non est mirum, et subdistinctione interposita mox intulerit dabit haec Thais mihi magnum malum. nam 'ni' ne significat et 'ne' non: 'ni' pro 'ne' Vergilius (*Aen. III 685—86*) 'leti discrimine paruo n. t. c. c. <e>' 20 d. l. r.; 'ne' pro 'non' Plautus (*Epid. IV 2, 16; alibi*) 'ne uult' inquit pro 'non uult'. 2 NIMIRVM DABIT HAEC

4328

1 obdormiat TC | ISTAM | illam TC | d. u. T || 3 sequimini <hac> C, s. <h> T | *κατὰ πρόσωπα* V, ***** C, om. T || 4 secuntur TC || 5 magis m. q. c. T || 7 est oratio TC | sed | si TC || 9 quanto m. m. m. q. c. T || 10 mirum *codd.* | dabit h. c. m. m. m. <sed ue nimirum — quasi disserit (= 15—16; *del.*)> T || 11 potest — MALVM om. C || 12 et sit W.: in se T, ut sit in *mg.* V² | nimirum <ut sit> T || 15 nimirum d. h. t. m. m. n. T | solue nimirum | sed ueni mirum TC || 16 par T | asinteton *codd.* | tota sententia qua *sscr.*, si in *ras.* V² | 18 t. m. m. m. T | nam om. C || 19 ne non ex ni non *corr.* V² || 20 laeti V | paruo n. t. c. c. d. l. r. V, p. n. t. e. c. d. l. k. C, etc. T || 21 plau. C | ne <ut> TC

THAIS MIHI MAGNUM MALVM his uerbis intellegitur sentire se paulatim labi in amorem meretricis quamuis inuitum et adhuc retinentem.

511 5 †ROGET QVIS QVID TIBI CVM ILLA † plus intulit quam interrogauit; non enim 'nihil'. 5

512 6 CAUSAM VT IBI MANEREM REPPERIT 'manerem' modo non dormirem sed remanerem significat.

513 7 1 AIT REM DIVINAM FACERE 'rem diuinam' sacrum significat. 2 ET REM SERIAM VELLE AGERE MECVM scilicet quod non posset nunc agi, cum operetur. 3 An rem 10 seriam magis agendam tunc putabat, cum rem diuinam fecisset?

515 9 1 DOLO MALO HAEC FIERI OMNIA dolus a dolando dictus, id est a laedendo et imminuendo. nam et δόλος dicitur Graece laesio et dolones tela quaedam bellica et 15 dolare fabri lignum, id est ascia caedere. quod autem addidit 'malo', aut ἀρχαῖσμός est, quia sic in duodecim tabulis a ueteribus scriptum est, aut ἐπίθετον doli est perpetuum, aut διαστολή est, quia est et bonus, quo a

1 t. m. m. m. T || 2 in uitium T || 3 retinentem TC, (in mg. uel praeter mentem = dett.) V; renitentem? at cf. Thea. gloss. || 4 schol. ad. NE NORAM QUIDEM pert. | QVIS QVID | quicquid C, quidquid T | tibi t. c. i. TC || 5 non enim nihil | ubi ueni in ras. V² (= dett.) || 6 causam V | repetit T || 7 <manerem // // // // > remanerem V, <manerem at (-re ac C) > remanere TC | significauit T || 8 ait | aut C, om. T || 10 quod <po quoniam > C, quem T | non posset nunc agit operetur (agi cptur T) TC, nunc agere non posset id postmodum operetur V (dett.) | an <tunc > TC, an <tunc > V || 11 agenda C || 13 o. T | a dolando — laedendo W.: a dolendo (ledendo TC) dictus id est (idem V) a dolando codd. || 14 minuendo TC | et in ras. V² | δόλος Steph.: dolor C, dolore T, dolon in ras. V² (= dett.) || 15 grece dicitur C | dolon ē ei a C, dolon est etiam a T, dolon et ē V, corr. ed. pr. | ^{ars} bellica (sscr. m. 2 = dett.) V || 16 asceis C, ascis T, ascia V | cedere TCV; scindere dett. | quod | et T || 17 malum V | aut ἀρχαῖσμός V, ***** C, om. T | in sscr. V², om. TC || 18 epiteton (ephi- T) TC, <εἰ > epiteton V || 19 aut <ut > TC | diastole TC, diascole V | est 1. ed. pr.: abest codd. | et om. C | quodam (quidam V) dentibus codd., corr. ed. pr.

medentibus falli aegros, non tamen decipi Lucretius poeta testatur (*IV 11 sqq.*). 2 ACCVBERE MECVM 'mecum' prope me significat.

516 10 1 MIHI SESE DARE non potest magis significari profusa petulantia. 2 SERMONEM QVAERERE sermo quaeritur, quando non solum quod dicamus quaerimus, uerum etiam quomodo nobis alter respondeat et obloquatur: puta cum deficientibus sermocinandi causis quota sit hora et satis recte quis ualuerit percontamur.

517 11 1 QVAM PRIDEM PATER MIHI ET MATER MORTVI ESSENT hoc propter aetatem puellae inquisitum est. 2 HVC EVASIT tamquam impudenter contenderit ad hanc inquisitionem.

518 12 IAM DIV iam olim.

519 13 ET QVAM LONGE A MARI hoc ideo meretrix inquisiuit, ut sciret, utrum rapta a praedonibus (*v. 15*) 'ecqua inde parua perisset soror?'; quippe ad mediterraneum locum qui accessus esse potuit piratis? sed tamen non abhorret a suspitione huius meretricem aliud scire uelle: cuius pretii fundum habeat Chremes, hoc est quam amoenum, 20 quammaritimum.

520 14 HOC SPERAT SE A ME AVELLERE bono uerbo usus est 'auellere', tamquam pertinaciter non remittente.

522 16 QUID HABVISSET CVM PERIIT 'cum' pro 'quando' aut 'cum <perit' pro 'cum' periret'. 25

1 non] ne *TC*; nec ? || 2 mecum *om. C* || 3 prope me *W.*: pro penes *CV*, propones *T* || 4 sese mihi dare (*d. T*) *TC* || 5 sermone (*-nem T*) sermonem quaerere (*q. T*) quaeritur <et> *TC* || 7 quomodo] quando *V* || 8 put cum deficientibus *C* || 9 qui *T* | uoluerit percunctamur *TC* || 10 mor. e. *T* || 11 quaesitum *V* || 12 contenderet *C*, -raet *T* || 14 diu *T* || 15 amari *C*, a. *T* || 16 scire *C* | rapta a] rapina *TC* | et qua *V*, et quid *TC* || 17 in die *V* | periissent *C* | sorore *TC* | locum] mare *TC* || 18 qua *V* | sed] et *V* | oberret *TC* || 19 meretrice mali ut scire uelle *TC*, meretrix mali et (*in ras. m. 2*) scire uelle <id est> *V*, corr. *W.* || 20 est *om. TC* || 22 sperasse a me *T*, a me sperasse *C* | <posse> auellere *V*, uellere *TC* | bono] uno *T* || 23 est *om. TC* | non] nunc *T* | mittente *V* || 24 *cvm*] *cōm* *V* || 25 perit pro cum *add. W.*

- 523 17 HAEC CVR QVAERITET in gestu ac uultu id quod restat ostenditur; nam deest 'nescio'.
- 525 19 HANC SE INTENDIT ESSE VT EST AVDACIA proprie intendere est crimen in aduersarium iacere.
- 527 21 MAIVSCVLA EST diminutiue dixit, ut ostenderet 5 utramque esse primaeuam.
- 528 22 1 MISIT PORRO 'porro' pro postea. 2 VT VENIREM SERIO utrum 'ut serio uenirem' an 'orare serio'?
- 529 23 1 AVT DICAT QUID VVLT AVT MOLESTA NE SIET pro 'quid uelit'. in Hecyra (II 1, 26) 'at uide, quam 10 immerito aegritudo haec oritur mihi abs te, Sostrata'.
2 AVT MOLESTA NE SIET [aut] hoc moraliter, nam cui hoc imperat aut cum quo hoc agit?
- 530 24 HEVS HEVS ECQVIS HIC EST haec separatim pronuntiantia sunt, nam apparet inter haec uerba pulsata 15 ianuam personare.
- 531 25 1 EGO SVM CHREMES uide quantum distet ac uaria sit huius rusticitas 'ego sum, Chremes' a faceta meretricis disciplina 'o capitulum lepidissimum'; nam rusticum esse statim magis apparebit, ubi dixerit 'rus eo'. 2 Et 20 ἰπποκρίσματα sunt τῷ ἰδιωτισμῷ.
- 532 26 DICO EGO MIHI INSIDIAS FIERI blandimentum rusticus insidias putat.
- 533 27 RVS EO pro potiore negotio 'rus' posuit. et maior negotio est, quam si diceret 'non uenio huc'. 25
- 534 28 NON POSSVM INQVAM plus est quam 'nolo'.
- 535 29 1 DVM REDEAT IPSA 'ipsa' uel domina uel ipsa de qua agitur. 2 NIHIL MINVS deest 'faciam'.

3 e . u . e . T | AVDACIA] aude TC || 4 est] et T || 6 prime . Nam TC || 7 porro om. T || 9 m . n . s . T | sciet C || 10 echira V, hac ira TC | at] ac codd. || 12 sciet T | aut secl. W. || 13 imperet TC | hoc om. TC | agat TC || 14 et quis C, et q . T, quis V | h . e . T || 17 ego sum e . T | uarie T || 18 rusticias T | facetia V, facie TC || 19 discipline TC | lepidissimum om. T || 20 magis <statim> TC | ubi dixerit om. TC | et ἰπποκρίσματα sunt τῷ ἰδιωτισμῷ V, -τα ὄντι πῶνικμῶ cod. Cuiacii, ***** TC || 22 insidias mihi V | ins . f . T || 24 pro potiore V, propiore TC | maius negotium TC || 25 huc uenio C || 26 nolo] dolo TC || 27 ipsa uel] ipsa T, om. C

- 536 **30** 1 MALAM REM <HINC IBIS pro 'in malam rem'.> ergo aduerbiallyter dixit, quemadmodum dicimus 'domum ibis'.
 2 Et apparet illum manu tactum esse, qui sic irascitur, quia dixit 'mi Chremes' quasi: meus indignatus est adulescens? 3 Nam ab eo quod est meus uocatiuus 5 'mi' facit.
- 537 **31** 1 AMABO VT ILLVC TRANSEAS VBI ILLA EST uide non esse otiosum, quod omnia praemptata sunt potius quam res importuna fieret, ut ad militis domum Chremes deduceretur. neque enim conueniebat personae Bacchi ali-
 quid amusum aut infacetum aut ἀναίρον. 2 ILLVC TRANSEAS VBI ILLA EST ut breuem uiam demonstraret, non 'eas' sed 'transeas' dixit. 3 AMABO 'amabo' interiectio est amantis, etsi uerbum sonat.

4.

- 539 **1** 1 HERI ALIQVOT ADVLESCENTVLI COIMVS IN PIRAEO 15 in hoc proloquio insinuatō personae eius est, cui narraturus est Chaerea, quae a se post scaenam gesta sunt. fit autem hoc populi causa, ut spectator oriculis accipiat, quod subicere oculis poeta non potuit. 2 COIMVS 'coimus' consensimus ac pepigimus, ne sit solocismus 'in Piraeo' 20

1 <in> rem V | HINC IBIS pro in malam rem *add. W.*; abis *dett.* | ego TC || 3 illum *om. V* | manu *om. TC* | quia sic TC || 4 dixit <pithias cur> *dett.* | quasi C, quod si TV¹, cur sic V², quasi (vel quam) dicat cur sic *dett.* || 5 quod est *om. C* | meus] eūs (in mg. al' meus m. 1) C || 7 ut i. t. u. ē. e. T || 8 quod] quia C | omnia <sunt> TC | praetenta *codd.*, *corr. Bentley* || 9 quam res *om. TC* | inoportuna C | fieret C, flēt T || 10 adduceret TC | bachiali audiam usum aut infacetum aut (*om. T*) akayron (aRiron T) TC, bachiali (sic vel bachidi vel baccandi *dett.*) quoniam aut infacetum aut importunum <praeter (in mg. m. 2)> usum ideo hoc ipsum doriae praecipit (ideo — praecipit in mg. m. 2) V (*dett.*); *corr. W. duce Goetzio* || 12 ILLA] ea TC || 13 <et> non TC || 14 etsi W.: et sic V, si C, sul^m T || 15 aliquod T | coimus in pireo V, choimus in pirreo T, ***** C || 17 a se in mg. V² | gesta] facta TC || 18 oriculis] oculis *codd.* | accipiat *ed. pr.*: aspiciat (in ras. V²) *codd.* || 20 solescismus T | in pireo V, in pirreo T, Impe ireo (ei *corr. in y*) C

Supervestitulus von p. 386, 76

- pro 'in Piraeum'. 3 HERI ALIQVOT ADVLESCENTVLI C.
 540¹⁰³⁴ bene inuenta persona est, cui narret Chaerea, ne unus diu loquatur, [ut apud Menandrum] *del. Thuc 20. v. app. p. 531*
 540 2 1 VT DE SYMBOLIS ESSEMVS Plautus in Menaechmis (III 2, 20) 'minore numquam fui dispendio'. 2 Sed melius 'essemus' producta E littera.
 541 3 1 PRAEFECIMVS id est: συμποσίωζην fecimus.
 2 DATI ANVLI nihil interim de scorto; apparet enim ephebos esse.
 542 4 1 PRAETERIT TEMPVS quia 'tempus constitutum est' (v. 3). 2 QVO IN LOCO quia 'locus constitutus est' (v. 3).
 543 5 HOMO IPSE quia 'Chaeream ei rei praefecimus' (v. 2).
 544 6 CETERI DEDERE 'ceteri' exceptis me atque illo.
 545 7 QVISNAM HINC A THAIDE EXIT causa sciscitandi est admiratio de habitu mutato et uix agnitus Chaerea. 15
 546 8 1 QVID HOC HOMINIS EST uide an longam narrationem possit audire, qui nondum amico narrante iam pendeat. 2 IS EST AN NON EST IPSVS EST uide an poterit meretricem ignotam hoc habitu atque ornatu fallere, qui ab Antiphone uix agnoscitur. 3 QVID HOC HOMINIS 20 EST quod a Thaide ephebus exit. 4 QVID HIC ORNATVS quod de eunuchi ueste indutus est.
 547 9 QVID ILLVD MALI EST quod timidus egreditur.

*Ad Auth. 959
 By. Rh. M. 31,
 253, 2. Leo
 5 Lg 244*

1 piraem TV, perum C | a. T | c.] t. T, coimus C, om. V || 2 est persona cui (cur C) narraret TC || 3 loquitur T || 4 simbolis codd. | plau C | in Menaechmis om. TC || 5 minore numquam] minime num (nu T) cum TC; minore nusquam Plautus | <bene> fui Plautus || 6 E] est T || 7 profecimus C | συμποσίωζην V, simpostarcen (-tracē T) TC | fecimus — enim om. T || 8 scoreo C | ephebo TC, ephebū V || 10 quia tempus dett., om. TCV | est om. TC || 11 et 12 quia dett., om. TCV || 12 ei om. T || 13 <et> ceteri (cētere C) dedere ceteris TC || 14 hic CV | a t. e. T || 15 admiratio om. T | commutato TC | et om. T | cheree TC || 16 hoc h. e. T | longe TC || 17 narrat et (om. T) iam pendeat TC, nar(rat id in mg. m. 2) i q̄ etiam affectus pendeat V; corr. W. duce Teubero || 18 an n. e. i. e. T | NON EST] non V || 20 hoc h. e. T || 21 exiit TC | orn. <e. > T || 22 est om. TC || 23 m. est. T

- 548 **10** QUID SIT SCISCITARI 'sciscitari' est occulta magis et secretiora rimari ac uelle cognoscere, ut (*Verg. Aen. II 114—15*) 'Eurypylum scitantem o. Ph. m.'

5.

- 549 **1** 1 NVM QVIS HIC EST NEMO EST in hac scaena uerba gestum uultumque indicant exeuntis, cui obuia persona 5 obicitur, sub cuius occasione spectatoribus gesta narrabuntur. **2** NVM QVIS HIC EST NEMO EST NVM QVIS HIC ME SEQUITVR duo metuit: ne quis ex his obuius comprehensor occurrat et ne quis sui persecutor existat.
- 550 **2** 1 IAMNE ERVMPERE HOC MIHI LICET GAUDIVM 'erum- 10 pere' quasi actiuum uerbum posuit pro neutrali, ut sit: licet mihi erumpere hoc gaudium?, cum sit 'erumpere' quasi exire et 'mihi' pro a me.
- 549 **1** 3 NEMO HOMO EST quamuis 'nemo' <ne homo> intellegatur, tamen 'homo' addidit, ut ueteres solent, τῶ 15 ἀρχαῖσμων.
- 550 **2** 2 ERVMPERE utrum 'erumpere' pro emittere posuit an 'erumpere' pro exclamare, ut rumpere uocem dicitur qui exclamat? nam 'pro Iuppiter' dicturus est.
- 551 **3** 1 NVNC EST PROFECTO ordo et sensus hic est: nunc 20 est profecto tempus, cum perpeti possum me interfici.

1 sciscitare (2.) V, om. TC | esto occulta TC || 2 mirari codd., corr. Lindenbr. | eripulum (-pulum T) sciscitantem o. f. (sscr. V²) m. codd. || 4 Nunquis V | h. e. n. e. T | hic om. C | in hac scaena om. V | uerba om. C || 5 gestu uultuque T | ex cunctis C | cui ed. pr.: cum codd. || 6 subicitur V || 7 Nunquis V | h. e. n. e. T | hic me V, me hic C, m. h. T | s. T || 9 sui | sit C, sic T || 10 IAMNE | iam me C | hoc mihi licet V, me hoc licet C, h. l. m. T | g. T || 11 ut — sit erumpere om. T || 12 licet sscr. C¹ | cum W.: ut codd.; aut Steph. || 13 exire et | exiret TC, exir' et V || 14 ne homo add. W. | intellegatur post 15 homo T || 15 ueteres ed. pr.: uere codd. | solet T | τῶ ἀρχαῖσμων V, ***** TC || 17 promittere TC || 19 proh V, proth T || 20 ordo — profecto om. V || 21 me possum V

hoc autem cur dixerit, ipse statim subicit causam.

2 CVM PERPETI ME POSSVM animaduertendum quod 'cum' si coniuncte legeris, quando significat, si separatim, 'cum' dum significat. 3 NVNC EST PROPECTO figurate. ac coniuncte lege sine distinctione.

5

552 4 CONTAMINET VITA AEGRITVDINE ALIQVA mire uitae crimen ostendit, uelut ipsa sit campus fortunae possessioque instabilis uariorum.

553 5 SED NEMINEMNE CVRIOSVM INTERVENIRE NVNC MIHI apparatus ad intentionem futurae narrationis dicitur.

10

554 6 1 QVI ME SEQVATVR id cupit gaudens, quod aliis tristibus molestum est. nam contra Menedemus (*cf. Heaut. I 1*) grauaturnarrare quae dolet. 2 OBTVNDAT odiose instet ac repetat. 3 OBTVNDAT molestus et odiosus sit.

4 ENICET εὐφρονότερον quam 'enecet'.

15

555 7 1 QVID GESTIAM deest 'quaerens', ut sit: gititando obtundat, enecet quaerens quid gestiam. 2 QVID GESTIAM gestire <est> motu corporis monstrare quid sentias. hoc autem constat a pecudibus ad homines esse translatum. 3 Gestire est sensum corporis gestu indicare, quod magis animalium est mutorum. Vergilius (*Geo. I 387*) 'et studio incassum uideas gestire lauandi'. 4 Et QVID propter quid. 5 VNDE EMERGAM proprie dixit 'emergam' ut ex lustris atque inhonestis locis utpote meretriciae domus.

20

1 hoc — 2 quod *in mg. V²* | hoc *ex* hac *corr. ut vid. C* | cur *ed. pr.*: cum *V*, om. *TC* | ipse dixerit *CV* | subiecit *C* | <ca>causam *T* || 2 *cvm om. TC* | ubi aduertendum quod *V*, om. *TC* || 3 quando] qui *T* | si separatim] separatim *TC* || 6 contamini *T* | *vita*] uita/// *V* || 7 ipse *T* | possessioque fortunae (forme *C*, formae [*in mg. uel fortunae*] *V*) *codd., transp. W.* || 9 -NE quam. *TC* | *i. t. n. m. T* || 10 ad] sed *TC* || 11 sequitur *C* | capit *TC* | aliis *V*, at his *T*, ab his *C* || 13 gratulatur *codd., corr. ed. pr.* | narrare *om. V* | quod *V* | tediose *V* || 14 repetet *TC* || 15 ENICET] enecet *codd.* | ne εὐφρονότερον *V*, ***** *C*, om. *T* | quam] que *C*, q3 *T* || 17 quaerens *V*, queri *TC* | QVID GESTIAM *om. V* || 18 est (post monstrare) *add. dett.* | centias *T*, sentiat *C* | hoc *om. TC* || 19 a studibus *T* | translata *C* || 20 sensu *TC* | gestum *V*, gestū *T* || 21 est *om. TC* | brutorum *V* (= *dett.*) | et *om. C* || 22 uideas — lauandi] .i. g. l. *C*, etc. *T* | propter quid] perpet9 (-ti *T*) quidem *TC* || 24 meretrici *TC*

Cicero (*in Pis. 12, 27*) 'at ne tum quidem emersisti, lutulente, quaeso, ex naturae tuae sordibus'.

556 8 VESTITVM HVNC NACTVS bene 'nactus' dixit, ut qui non sumeret, nisi suasisset hoc occasio.

557 9 1 ADIBO ATQVE AB EO GRATIAM HANC sensus et ordo hic est: adibo atque ab eo gratiam hanc inibo, quam uideo hunc uelle a se inire. 2 ATQVE AB EO GRATIAM HANC QVAM VIDEO VELLE INIBO gratiam inire est dare beneficium ac per hoc mereri alicuius gratiam id est amicitiam. 3 Sed haec est elocutio 'gratiam ab eo inibo' 10 pro 'eius gratiam merebor'. nam 'ab eo' amat Terentius pro eius ponere, ut in *Andria (I 1, 129)* 'primum ab eo animaduertenda iniuria est' pro 'eius iniuria'. 4 Inire autem gratiam est mereri gratiam. Plautus (*Curc. III 35*) 'inibis a me solidam et grandem gratiam'. 15

558 10 1 QVID EST QVOD SIC GESTIS AVT QVID SIBI HIC VESTITVS QVAERIT facete repetit uerba eius interrogans, ut sciat se iam pridem esse praesentem. 2 QVID SIBI HIC VESTITVS QVAERIT facete et figurate dictum est. sic et alibi (*prol. 45*) 'ut pernoscat, quid sibi Eunuchus uelit'. 20

559 11 1 QVID EST QVOD LAETVS SIS uide aliud esse gestire, aliud laetum esse. 2 QVID TIBI VIS $\pi\rho\delta\varsigma\ \tau\acute{o}$ 'quid mihi uelim' (*v. 8*); SATIN SANVS ES $\pi\rho\delta\varsigma\ \tau\acute{o}$ 'sanus

1 at] ac CV | tu V | mersisti C, -cisti T | lutulento V ||
2 queso *dett.*, ceso TC, ceno V | ex <miserrimis> Cicero || 3 hunc n. T | dixit nactus T | ut om. TC || 4 sumerit T | hoc om. V | ad cassio TC || 5 adhibo V | g. h. T || 6 adhibo V, adhibo T || 7 uideo C | uelle hunc T | a — VELLE om. T | a se inire V, hasce mire C | AB EO] habeo C || 8 quam hanc C || 9 pro hoc T | mereri W.: rei *codd.* T | mereri] meretrici C || 15 inib9 T, inibit CV | a me] tam V, tamen TC | stolidam TCV || 16 quod s. g. T | h. u. q. T || 17 repetiit uerba *in mg.* V² || 19 hic <uult> TC quaeritur C || 20 uelit om. TC || 21 l. s. T | sis *in mg.* V² uid3 T, uidē C || 22 $\pi\rho\delta\varsigma\ \tau\acute{o}$ V, *** C, om. T || 23 quid mihi uelim] mihi quid quaeram Ter. | es (est T) sanus TC | $\pi\rho\delta\varsigma\ \tau\acute{o}$ V, *** C, om. T

sim anne insaniam? (v. 8). 3 QUID ME ASPECTAS QUID TACES
his duabus interrogatiunculis descripsit uultum dicturi.

560 12 1 O FESTVS DIES HOMINIS AMICE SALVE decet a
salutatione incipere luculente dicturum; illum autem ueri
simile est et percussum re noua et audiendi cupidum 5
immemorem exstitisse salutandi. 2 O FESTVS DIES utrum
qui causa est festi ac laeti diei an qui ipse tantus sit,
quantus est festus dies? 3 O FESTVS DIES <HOMINIS>
pro: homo festi diei. sic dicitur etiam scelus homo. Ennius
(Ann. I fr. 15 M.) 'o pietas animi'. 4 SALVE NEMO EST 10
QVEM EGO NVNC MAGIS bene additum 'magis', ut his amicis
antepositum se intellegat, quos cum cupiat uidere Chaerea,
tamen magis [ut aliis amicis antepositum] neminem cupit.

562 14 1 IMMO HERCLE OBSECO TE VT AVDIAS bonum
compendium, ne multa diceret ad commendandam ut 15
solet narrationem futuram. 2 IMMO HERCLE OBSECO bene
contulit uerba, ut ex his appareat quam id agere uelit:
ille dixit 'quaeso', hic 'obsecro'.

563 15 1 NOSTIN HANC QVAM AMAT FRATER quaeritur an
ueri simile sit Antiphoni notam esse Thaidem, quam frater 20
ipse nesciuerit. sed intellegere debemus modo notitiam
non uultus sed famae positam esse, quam famam potuit

1 sum TC | insanus TC | QUID TACES] t. T || 2 hic *codd.*,
corr. ed. pr. | interrogatiunculis V, interrogatio culis T || 3 h. a. s. T | *schol. ad v. 10 refert Teuber* | docet T, doce C | a *sser.* V² ||
4 illum *Dziatzko*: illud *codd.* | autem] aliud C || 5 et 1. in ut
corr. V, et T | re noua et *ed. pr.*: renouet CV, rem- T | audieni C |
ille qui se ^{monstrat} || 6 salutandi
et memorem TC, immemorem (*sser. m. 2*) V || 7 tantus C || 9 scelus hominis? || 11 e. n. m. T || 12 antepositum] bñ positum C, positum T | cum cupiat
Goetz: cum uia TC, in uia V; cum optet *dett.* | uiderit V ||
13 ut — antepositum (*repetita ex antec.*) *secl. W.* | alijs C ||
14 Imo C | obsecrare tua T || 15 commendandum V || 16 ob. T ||
17 uerba *om. TC* | ut] cum T | appareat (*sser. m. 2*) V | quam
id *Rabbow*: quid *codd.* | agere V || 18 dicit V || 19 Nosti *codd.* |
q. a. f. T | frater in *mg.* V² | querit TC || 20 <an> anthi-
phoni TC, antiphoni V | frater V || 22 uultu sed fama posita
TC | esse *om. C*

ex Phaedria et Antipho scire. at uero aliam notitiam negauerat Chaerea sibi fuisse cum Thaide, hoc est uisus, [uultus] oris et corporis. 2 NOVI NEMPE [VT] OPINOR THAIDEM uerisimile est haec scire Antiphonem, qui adeo sit familiaris Chaereae. et est ordo hic: opinor noui, nempe 5 <Thaidem. 3 NEMPE> OPINOR THAIDEM optime et ab illo tacitum et ab hoc nomen allatum est, ut appareat quam nouerit et quam possit assequi quae dicentur.

564 17 1 QUID EIVS TIBI FACIEM PRAEDICEM AUT LAUDEM praedicamus ut sunt res, laudamus extollimus. 10
2 Vel praedicamus uoce, laudamus argumentis.

565 18 1 QVAM ELEGANS FORMARVM SPECTATOR SIEM 'spectator elegans' est cunctantis et fastidiosi iudicii, <cui> non quid placet facile.

564 17 3 QUID EGO EIVS TIBI ordo hic esse debet: quid 15
ego tibi nunc eius faciem praedicem aut laudem, Antipho? in hac commotus sum, cum me ipsum noris, quam elegans formarum spectator siem; ut sit sensus: in hac commotus sum, ut ille solet, qui scit formas eligere ac fastidire pro merito. 20

565 18 2 SPECTATOR probator, ut pecuniae spectatores dicuntur.

1 et om. TC | at V, aut T | uero V || 3 uultus (multus C) secl. Rabbow | <et> oris V | vt om. C | o. t. T | hoc TC || 5 et est ordo hoc V | nemphe T | Thaidem NEMPE add. W. || 6 <ut> opinor V, o. T | t. T | optū T || 7 ablatum TC || 8 adsequi V | quae dicentur om. V || 9 quid eius tibi faciem in ras. V² (= dett.), om. TC | aut in ras. V², ac TC || 10 praedicemus V, praedicem C, praedicicē T | res in mg. V², om. TC | extollimus — laudamus om. T || 12 elegans (post formarum) V, eligans T | si spectator (spector C) ē TC ||

13 spectator <est> V, om. TC | est] et V | constantis (corr. m. 2) V | <si> iudicii TC | cui add. Steph. || 14 non quid ed. pr.: numquid codd. || 15 qvmd] qui TC || 16 ego om. TC | eius tibi nunc TC | aut] an C | l. a. T || 17 sum] s. T || 18 spec. s. T | sit om. T || 19 ut ille solet qui ut scis (corr. m. 2) V, ille solet qui ut scis (sis T) TC | ac] at C | promitto merito C, pro nneto merito T || 21 probatur C

- 566 **19** 1 IN HAC COMMOTVS SVM non est consequens: esset autem, si diceret 'in hac commotum me scias'. erit ergo ordo et sensus qui supra. 2 PRIMAM ESSE DICES SCIO o fiduciam elegantiae, et de alienis oculis iudicare!
- 567 **20** 1 QVID MVLTA VERBA AMARE COEPI ordine egit, 5 nam prius est commoueri, inde amare. 2 *Et* bene non ante dicit, quid aggressus <sit>, nisi amoris mentione praelata, quo cogente nihil infectum est cupientibus.
- 568 **22** 1 SVBMONVIT ME PARMENO leuiter monuit. et recte, quia 'arripui' dicturus est. 2 *Et* totum optime; nam 10 ut non erat boni adolescentis hanc technam reperire, sic ab alio repertam fuit plane ueri amatoris arripere.
- 569 **23** 1 TACITVS CITIVS AVDIES morantem solemus corripere extra ordinem percontantes. 2 *Et* bene celeritatem promisit, qua facile tenetur auditor. 3 *Et* mire, 15 tamquam sola interrogatio morae sit.
- 570 **24** ET PRO ILLO IUBEAM ME ILLOC DVCIER 'iubeam' mirifice dixit tamquam in re honesta. sic et turpe factum plerumque perseuerante impudentia releuatur.
- 571 **25** QVID EX EA RE TANDEM VT CAPIAS COMMODI transit 20 a reprehensione facti ad causam facti.

1 consequens] gñs C || 2 diceretur T | me scias erit in ras. V² (= dett.), ut scias erit TC || 3 ESSE non agnosc. Ter. codd. | discessio TC || 4 fiducia codd., corr. ed. pr. | et] ē V || 5 VERBA om. V | cepi C, c. T, ^{oc}coepi (sscr. m. 2) V (= dett.) || 6 commoueri V, commouere C | et breue TC || 7 non C, nam V | quidā gressus TC, quidam gradus V | sit add. W. | nisi C, uisi V || 8 prolata? || 9 summonuit V | me par. T | leniter V || 10 et totum V || 11 non erat dett.: nouerat CV, (in mou. corr.) T | tenhcnam C, tenchnam T, technam (in mg. τεχνα) V || 13 citius in mg. V², om. TC | audiens TC | morantem sqq. hoc schol. ad QVID ID EST pert. || 14 percontantes T, percontantem V | quam TC || 15 tenet TC || 16 sic C || 17 ME om. TC | illo C, illūc V, i. T | ^{de}ducier V, d. T | iubeam mirifice Schoell iube amico TCV (iubeam me dett.) || 18 dixit om. TC | inter honestum V, -sta TC, corr. W. | sit TC, sic <quod uile sit> dett. || 19 imprudentia C | reuelatur T, reualeatur C, releuatur (corr. m. 2) V || 20 t. T | VT CAPIAS] uita pius C, capias V, c. T; ut caperes Ter. | COMMODI] c. T || 21 a] ac C | ad causam <ipsius> in ras. V² (= dett.), ac de causa TC

- 572 **27** NVM PARVA CAUSA AVT PARVA RATIO EST sic illata est interrogatio, quasi ad hanc adnuere et uultu consentire Antipho sit coactus.
- 573 **28** 1 LAETA VERO AD SE ABDVCIT DOMVM omnia mire: quod 'laeta', quod 'abducit', quod 'domum', quod 'commendat', quod 'uirginem'. specta singula et mirare uirtutem poetae. 5
- 577 **29** 1 COMMENDAT V. locus initium erroris continens apud Thaidem. 2 CUI TIBINE non interrogat sed miratur. 3 SATIS TVTO TAMEN quid hic facit 'tamen'? utrum hoc dicit: etsi meretrix, tamen satis tuto agit? an: etsi Chaereae, satis tuto tamen, quia nullus accedet alius?
- 578 **30** 1 EDICIT NE VIR QVISQVAM †iubemus uelut edicimus imperatoris sunt dicta†. 2 ET MIHI NE ABSCEDAM IMPERAT certe ne ullus uir accedat. 15
- 579 **31** VT MANEAM SOLVS remaneam perseueremque in loco ac per hoc sim miser, utpote dono datus et seruiens meretrici. et est ironia.
- 580 **32** EGO INQVIT AD CENAM HINC EO μίμησις ad imprudentiam mulieris exprimendam, quae hoc dixerit secura de custode eunucho. 20
- 581 **33** 1 ABDVCIT SECVM ANCILLAS memoriter, nam dixerat abiens (III 2, 53) 'uos me sequimini'. 2 PAVCAE QVAE CIRCA ILLAM ESSENT relictæ nonnullæ, ut lauari possit ea uirgo, quae sub uitii huius occasione nuptura est. hoc 25

1 NVM] nunc TC | inlata V | est om. T || 2 annuere V, abnuere TC || 4 deducit TC, deducit V || 5 leti TC | adducit TC, deducit V || 6 uirgini TC V | spectata T | singulare TC, -laræ V || 8 COMMENDAT V. W.: commendandus codd. || 9 CUI TIBINE] cum uitium (uicium C) codd. || 11 dicit W.: dum codd. | etsi 2.] et sic C, et sic V || 12 cherea V || 13 EDICIT] et dicit T | uidemus uelut (-ti T) edicimus imperatoris sunt dicta TC, iubemus uel uiue dicimus unde edictum imperatoris est V (sim. dett.). Fort. iubemus uolumus, edicimus <imperamus; nam edicta> imperatoris sunt dicta || 14 ne ullus uir accedat Teuber: nullus uir accedit codd. || 16 vt om. T | solum TC || 18 yronia CV || 19 μίμησις V, **** C, om. T | impudentiam codd., corr. Steph. || 25 uicio codd., corr. ed. pr.

enim totum sic inducit poeta, ut non abhorreat a legitimis nuptiis, in ea praesertim quae uxor futura est.

3 MANENT PRO 'remanent': ἀφαιρέσεις.

582 34 1 NOVICIAE PVELLAE λύσις: nouiciae et puellae. *λύσις? solo bi*
2 CONTINVO HAEC ADORNANT VT LAVET 'haec' pluraliter 5 *temporari*
pro haec, ut in Phormione (V 9, 23) 'haecine erant itiones'.
'adornant' autem ex medio significato pro apparant.

583 35 1 DVM APPARATVR impersonaliter dixit. 2 Et 'dum
apparatur' pro dum apparetur et 'sedet' pro sedebat.
3 VIRGO IN CONCLAVI SEDET conclave est separatio 10
locus in interioribus tectis, uel quod intra eum multa loca
clausa sint ut cubicula adhaerentia triclinio.

584 36 1 RESPECTANS TABVLAM QVANDAM PICTAM bene
accedit repente pictura ad hortamenta aggrediendae uir-
ginis, ideo quia non ad hoc uenerat Chaerea, ut continuo 15
uitiaret puellam, sed ut uideret, audiret essetque
una (cf. v. 26), cum nihil amplius cogitare ausus fuerit,
usque dum picturam cerneret. 2 IOVEM QVO PACTO mira
inuentio, qua haec pictura tribuitur domui meretricis ad-
uersus omnium pudicitiam morum: *contra parsimoniam* 20
autem, contra dignitatem, contra pudicitiam. 3 IOVEM
QVO PACTO DANAAE MISISSE AIUNT bene 'aiunt', et quia
fabula et quia tam turpis Ioui quam apta meretrici.

585 37 1 QVO PACTO DANAAE MISISSE AIUNT QVONDAM quae

1 inducitur a poeta V | a] tam TC | legitimus C | est]
sit TC || 3 remāt C | ἀφαιρέσεις V, **** C, om. T || 4 PVELLAE
— nouiciae om. TC | λύσις V || 5 continua T | lauent V || 6 <pro>
hec inerant uitiones TC, haec meae rationes V || 8 apparantur
TC | impersonaliter — apparetur om. T || 9 apparantur C | appa-
rentur CV || 10 separatio] spatio] TC (dett.), secretior V | tectus
T || 12 sunt TC || 13 Respectans t · q · p · V | suspectans Ter. ||
14 accedi C | ornamenta TC || 17 cum nihil] cui TC (utque
nihil dett.) | cogitaret TC, -tare] V | fuerit usque W.: ueritus-
que C, (sser. putaretur m. 2 = dett.) V, uirtusque T || 18 picturam
— haec om. TC || 20 amorum TC, amor^{um} (sser. m. 2) V, corr.
Westerh. || 21 autem V | IOVEM] Iuppiter TC || 22 danne V,
dane T, darie C | misse TC, misisse (corr. m. 2) V || 23 tam C ||
24 dane misisse (misisse C) aiunt quondam TC, d · m · a · V

aptior pictura domui meretricis ad amatorum illecebras quam haec, quae exemplum continet amoris et amoris puellae et amoris ad Iouem pertinentis et amoris non gratuiti nec paruo propositi, sed auro in gremium fluente uenalis? tum quod in gremium Danaae ipse ut splendidus imber illabitur, nonne uidetur meretrix docere adulescentulos illam corporis partem auctore Ioue uelut inauratam fuisse? 2 IMBREM AVREVM NON ROREM uel pluuiam sed 'imbrem' addiderat: o auaritiam meretricis!

586 38 1 EGOMET QVOQVE ID SPECTARE COEPI moris est ad id oculos uertere, quod uidemus eum quem aspicimus intueri.

587 39 1 IAM OLIM ILLE LVDVM bene non 'scelus' sed 'ludum' dixit. 2 IMPENDIO id est magis magisque.

586 38 2 LVSERAT IAM OLIM ILLE <LVDVM> ut (*Verg. Aen. 15 XII 680*) 'hunc, oro, sine me furere ante furorem': figura ἀρχαϊσμός.

588 40 1 DEVM SE IN HOMINEM CONVERTISSE φιλοσοφικῶς Terentius demonstrauit, quam cladem moribus hominum et ciuitatibus afferant figmenta poetarum, cum exempla scelerum afferant peccaturis. 2 ATQVE IN ALIENAS TEGVLAS

1 aptior] ⁱaporum TC | ad] ab C | inlecebras T || 2 et amor puellae *codd.*, *corr. ed. pr.* || 3 <non> amoris non T || 4 paruo CV | praepositi sed (-tis et TC) *codd.*, *corr. Steph.* | in gremio C | fluenti C, fruenta T || 5 Danaae — ut] dane

(danie C) ^mē et TC, danne *iuppiter ut V* | splendidus C, splendidus V || 6 imber C | inlabitur V | <ut> meretrix TC, in meretrice V | docere *Goetz*: ducēte V, ducens TC || 8 fuisse *om. T* | Ymbrem TC | rorem uel pluuiam V (= *det.*), rorem iucturam (uict- T) TC || 9 ymbrem C | addiderit T || 10 in — COEPI] expectare cepi TC, s. c. V | est *om. V* || 11 cum TC || 13 iam o. i. l. V | sed *ludum om. TC* || 14 impedio T, *om. V* | idem V | ignis magisque C || 15 lux erat TC || 16 hunc oro] nunc curo C, hunc uno T, hunc V | furorem] fur TC || 17 archaismos *ed. pr.*: ***** TC, *om. V* || 18 in *om. TC* | CONVERTISSE] c. V | φιλοσοφικῶς *W.*: φιλοσοφῆ nunc V, ***** nunc TC; philosophice nunc *ed. pr.* || 19 laudem (*in mg. al'* cladem) C || 21 adferant T | peccatoris TC, -toris (*corr. m. 2*) V | in *om. C*

hic apparet separatim Iouem, separatim auri fuisse picturam.

3 DEVM SE IN HOMINEM CONVERTISSE utrum quia Iupiter humana forma aurum infundens pictus erat in tabula, non pro Ioue aurum? an 'in hominem', id est in hominis audaciam atque flagitia? 4 ATQVE IN ALIENAS TEGVLAS 5 Acrisii scilicet. 5 Et TEGVLAS tectum. 6 Et satis comico caractere locutus est et presso stilo.

589 41 1 VENISSE CLANCVLVM PER IMPLVVIVM haec omnia non ut difficilia factu, sed ut humilia et Ioue indigna proferuntur, ut merito sequatur 'ego homuncio hoc non 10 facerem?', quod non solum non Ioui, sed ne homini quidem nisi furi aptum erat. 2 FVCVM FACTVM id est ut fucum faceret, hoc est insidias et fraudem. 3 FVCVM offuciam, fraudem. 4 Et MVLIERI pro feminae.

590 42 1 QVI TEMPLA CAELI SVMMA SONITV CONCVTIT ab 15 auctoritate personae, ut fit in exemplis. 2 SONITV CONCVTIT parodia de Ennio (*Ribb. trag.*³ p. 79). 3 TEMPLA CAELI SVMMA tragice, sed de industria, non errore.

591 43 EGO HOMVNICIO HOC NON FACEREM oratorie ut Iouem extulit, ita detraxit sibi: ille est deus et magnus, ego 20 non homo sed homuncio.

592 44 1 DVM HAEC MECVM REPVTO ACCERSITVR LAVATVM INTEREA VIRGO seruauit ordinem nuptiarum. et proprio uerbo quasi de nuptura dixit 'accersitur', ut alibi (*Ad. V 6, 1—2*) 'quam mox uirginem accersant'; nam ipse 25

1 iouem separatim separatim *C*, iouem separatim *T* || 2 *deum* *V* || 3 humana forma *om. T* | tabulis *C* || 4 an in homine *C* || 5 flagitiam *C* | TEGVLAS] tabulas *C* || 6 Acrisii *W.*: aery *T*, aerei *C*, auri in *ras.* *V*² | Et TEGVLAS tectum *W.*: tectum et tegulas *codd.* | comicos *TC* || 7 caractere *V*, caracthere *C*, carapte *T* | et] ut *C* || 9 factum *T* | iouem digna *TC* || 10 hoc n. f. *V* || 11 iouis *C* | ne *om. TC* || 12 fieri *T* | <non> erat *TCV*, *corr. dett.* | ut *om. C* || 14 officinam (-nam in *ras.* *V*²) *codd.*, *corr. W.* | femina *C*, feram *T* || 15 summo *T* || 16 persona *TC* | sit *C* | in *om. T* || 18 sūma tragice *V*, sumairagica *C*, sūma ragica *T* || 19 EGO *om. T* | hoc n. f. *V* || 20 <ut puta> ille *dett.*, *om. T* || 22 accersitur *C* | a. l. i. u. *V* || 24 accersant] accersa *TC*, accerse *V* | nam] nunc *TC*

- illam est habiturus uxorem. 2 DVM HAEC MECVM REPVTO hic ostendit non sibi haec primum nunc in mentem uenisse, sed tunc etiam cogitata, cum esset in meretricis domo.
- 593 45 1 IT LAVIT REDIT *συντομία*, qua solet, ut (*Phorm. I 2, 53*) 'imus, uenimus, <uidemus>'. 2 DEINDE 5
EAM IN LECTVM COLLOCARVNT uide an aliquid desit a legitimis nuptiis; nam et ipsum uerbum 'collocarunt' proprium est et ascribitur pronubis.
- 594 46 1 STO EXSPECTANS SI QUID MIHI IMPERENT *ἐνάργεια*: non enim dixit 'stabam'. 2 EXSPECTANS desiderans. 10
3 *Et* mire omne tempus exsecutus est salua ueritate, in qua Vergilius negligens inuenitur, cum post occisum Mezentium non facta noctis mentione statim intulit (*Aen. XI 1*) 'Oceanum interea surgens Aurora reliquit'.
- 595 47 1 CAPE HOC FLABELLVM VENTVLVM praeclare non 15
sensum sed uerba ipsa per *μύησιν* induxit, per quam error puellaris exprimitur. 2 VENTVLVM HVIC SIC FACITO DVM LAVAMVR demonstratiuum et gestu explicandum.
3 CAPE HOC FLABELLVM quam particulatim, cum qua diligentia et *δεικτικῶς* iubet quasi nouicio et imperito! 20
- 596 48 1 VBI NOS LAVERIMVS SI VOLES LAVATO uide usum uerbi tam cito uariatum: 'dum lauamur' et 'ubi nos lauerimus'. 2 ACCIPIO TRISTIS id est tristi similis, ut (*Verg. Aen. II 67—68*) 'namque ut conspectu in medio tur-

1 habiturus est *T* | HAEC] hoc *TC* | REPVTO] r. *V* || 2 haec et nunc *om. V* || 3 cogitatum *TC* | cum *ex dum corr. C* | essent *V* || 4 redit *T* | *συντομία V*, **** *TC* | quia *TC* | ut imus redimus uenimus *V*, utimur *TC* || 6 an] in *TC* | desit a] est ita *TC* || 8 adscribitur *V* | probonis *codd.*, *corr. ed. pr.* || 9 SI QUID *om. T* | MIHI] in *C* | impararent *T* | *ἐνάργεια V*, energia *TC*, *corr. Sabb.* || 11 est *dett.*, *om. TCV* | uirtute *T* || 12 oceanum (*occi-T*) *TC* || 14 s. a. r. *V*¹ || 15 cape h. f. u. *V* | uetulum *C* || 16 sed *om. C* | uerba ipsa *om. TC* | per *μύησιν* dixit *V*, per *mim. h. c.* (*MIM* *hc T*) induxit *TC* || 17 Vetulum *C* | h. f. d. l. *V* || 18 demonstratiuum *om. C* | getu *T*, getu <**> *C* || 19 Cape hoc *fla V* | qua *CV* || 20 *δεικτικῶς V*, **** *TC* | iubet *om. T* | nouitio *T*, muncio *C* | imperio *TC* || 21 LAVERIMVS] l. *V* | s. u. l. *TV* | uide — 399, 1 LAVATO *om. C* || 22 lauamur *V* | nos *om. T* || 24 ut *om. V* | conspectū *T*

batus i. c.². 3 SI VOLES LAVATO quasi satisfaciētis est, cum illum solum relinquat cum uirgine. 4 ACCIPIO TRISTIS bene 'tristis', tamquam aliud magis uellet, hoc est lauare aut ludere; metuit enim, ne quod cupit, prodatur gaudio.

- 597 49 TVM ISTVC OS TVVM IMPVDENS VIDERE VELLE licet iocanti et amico conuitium iucunde facere.
- 598 50 1 QVI ESSET STATVS statura corpori ascribitur, status ad habitum refertur. 2 Ergo status est schema, statura longitudo corporis. 3 FLABELLVM TENERE TE 10 ASINVM TANTVM quia hoc ministerium delicatarum seruorum est.
- 599 51 OMNES PRORVVNT SE uerbo neutrali quasi actiuo usus est.
- 600 52 DOMINI VBI ABSVNT 'ubi' et loci et temporis 15 potest esse.
- 601 53 1 INTEREA SOMNVS VIRGINEM OCCVPAT utpote compressam somno et oblectatam flabello atque ab eunucho nihil metuentem. 2 EGO LIMIS SPECTO 'limis' si nominatius est singularis, transuersus significat, si septimus 20 pluralis, deest 'oculis'. 3 Nam 'limis' est transuersus, unde limen quoque dicitur, quod ingredientibus exeuntibusque transuersum est. cum igitur dissimulant se homines uidere quod uident et non recta facie sed transuersa intuentur, limes dicuntur aspicere.
- 602 54 SIC PER FLABELLVM CLANCVLVM 'sic' δεικτικόν est et necessario additum, nam 'limis' et 'per flabellum' sine demonstratione parum intellegitur.

1 i. c. V || 3 uellet magis TC || 4 probatur C, perdatur T || 6 TVM] . N. C, enī T | istud TC || 7 iocunde V | faceret TC || 8 STATVS — corpori] staturi TC || 9 Ergo] hoc T | scema V, scena TC || 13 proaūt T | se] sed TC | quasi] quia T || 15 absint V | <et> ubi T || 17 uirginem somnus V | OCCVPAT] opprimit Ter. | complexa C || 19 expecto TC || 20 singularis est TC | transuersum C || 22 dicitur om. T | ingrediētib[us] (-de- V) TV exeuntibus C, om. T || 23 transuersus V | est om. TC | dissimulat C || 24 quod <se> TC | transuerso C, -se T || 26 sic] si T | δεικτικόν V, ***** TC || 28 <et> parum *codd., corr. ed. pr.*

- 601 **53** 4 LIMIS SPECTO cum limi dicantur obliqui generaliter, hoc tamen proprie de oculis dicitur.
- 603 **55** PESSVLVM OSTIO OBDO scilicet ut amoueret arceretque auxilium uirginis.
- 604 **56** 1 QUID TVM FATVE quid enim praeter uitium ⁵ superest, ubi amator est adulescens et uirgo dormiens et in clauso? 2 Grate explicata narratio est, quam audientis curiositas finit et cuius in extrema parte maior attentio est. 3 FATEOR 'me fatuum, qui hoc quaesiuerim' subauditur. 4 AN EGO OCCASIONEM uide quanta dixerit: non 10 'uoluntatem' sed 'occasionem', non 'animaduersam' sed 'ostentatam', non 'hanc' sed 'tantam', non 'angustam' sed 'breuem', non 'appetitam' sed 'exoptatam', non 'repentinam' sed 'insperatam'. 5 *Et* bene 'insperatam': aliud enim sibi promiserat, ut supra diximus (*ad v. 36*), non 15 quod pictura occasioque persuasit.
- 606 **58** TVM POL EGO <IS> ESSEM eunuchus scilicet.
- 607 **59** 1 SANE HERCLE VT DICIS deest 'ita est'. 2 SED INTERIM DE SYMBOLIS QUID ACTVM EST bene memor est personae quam induxit poeta per hanc interrogationem. 20 3 SED INTERIM DE SYMBOLIS παροιμιῶδες' ἀλλὰ περὶ τοῦ χοιριδίου;
- 608 **60** 1 FRUGI ES utilis et necessarius, ut fruges humano generi. 2 'Frugi' est ergo, in quo est aliquid quo fruamur, id est utamur. 3 DISCVM 'Discum' nomen est 25 proprium.

1 SPECTO] excepto *codd.* | limis *TC*, limis^s *V* || 2 pro de *T* || 3 hostio *TV* | amoueret *C* | -que *om.* *TC* || 5 FATVE] f. *V* | uictum *T* || 6 est *om.* *V* | et 2.] ic ut *vid.* *T* || 7 gratis *T*, glate *C*, gutte *V* || 9 me in *ras.* *V*², quae *C*, q3 *T* | quesierim *T* || 10 uide — occasionem *om.* *C* || 11 uoluptatem *T* | non — exoptatam *om.* *T* | animam aduersam *C* || 13 adpetitam *C* || 19 d. s. q. a. est *V* | simbolis *TC* | est personae *sscr.* *V*² || 21 simbolis *codd.* | παροιμιῶδες (oi in *ras.* m. 2) ἐμὲ περὶ τοῦ χοιριδίου *V*, ***** *TC* || 23 fugi *T* | utilis et] ut illi se *TC* | fruamur *TC* || 25 utamur] fruamur *TC*

- 609 61 1 SED TANTO OCIVS PROPEREMVS 'properemus' dixit pro ambulemus. 2 MVTA VESTEM haec *οἰκονομία* <est> ad id, quod in domum Thaidis rediturus est Chaerea.
- 610 62 1 VBI MVTEM PERII uultu ostendit quod subauditur 'nescio'. 2 NAM DOMO EXVLO deest 'prope' aut 'ueluti', 5 ut sit: prope iam exulo. 3 'Exulo' duobus modis dicitur: et de loco in quo exul est et de loco ex quo eiectus est. 4 METVO FRATREM NE INTVS SIT causas ostendit, cur domo penitus ueluti exulet.
- 611 63 PATER NE RVRE REDIERIT praeparatur iam inter-10 uentus senis. et est *ξεῦγμα* ad superiora, nam et hic 'metuo' subaudiendum est.
- 612 64 1 IBI PROXIMVM EST VBI MVTES hoc est: domus mea. 2 RECTE DICIS EAMVS ipsa uerba quodammodo festinationem sonant. 15
- 613 65 QVO PACTO PORRO 'porro' postea, deinceps.

IV.

1.

- 615 1 1 ITA ME DI AMENT QVANTVM EGO ILLVM VIDI ea persona quaesita est, quae terribilem credat militem, ut eo magis in experiundo uantus ac ridiculus esse possit. 2 ITA ME DI BENE AMENT hoc loco post scaenam quid 20

1 TANTO] tñ C | PROPEREMVS] pro V, proeremus C | propa-remur T, om. C || 2 Mira uestem C | hanc V | *οἰκονομία* V, ***** C, om. T | est add. Steph. || 3 ad *id* V, addid T, addit C | chremes *codd.*, corr. Steph. || 4 ostenditur V | subadditur T || 5 exulo *ex* exeo corr. C | esulo (*sic semper*) T | reluti T, eieliecti C || 7 <et> in C | quo <loco> TC | est *in ras.* V² || 8 frater C, fr/// V | siet V | causā T || 9 domos C || 10 iure T | <et> paratur V, praeparat T || 11 est] esi TC | *ξεῦγμα* V, *** TC || 12 est subaudiendum TC || 13 VBI MVTES] u . m . V, mutes TC || 14 EAMVS] e . V || 15 festinatione C || 16 PORRO] p . V | porro *om.* CV || 17 dii *codd.* | <bene> ament V | AMENT *om.* T | q . e . i . T | VIDI *om.* TC || 18 est *om.* TC | interibilem T | ut *om.* T || 20 dii *codd.* | b . <et> a . T | loco *et* quid *om.* TC